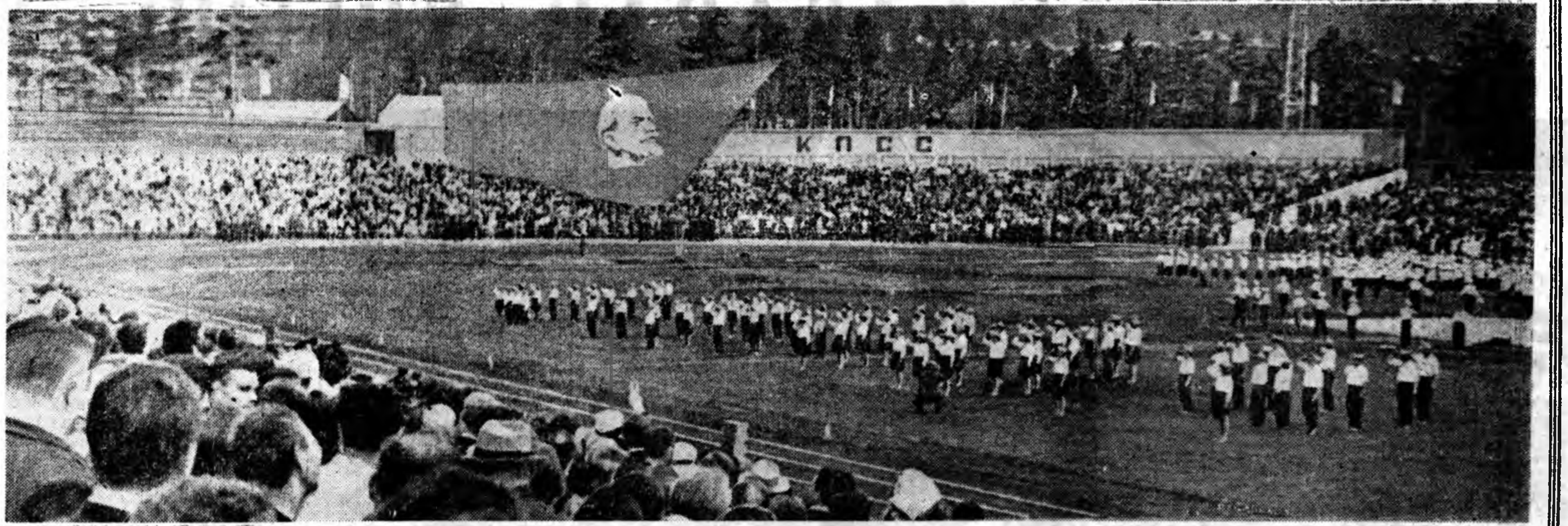
Улаан-Үдын 300 жэлэй ойн һайндэр

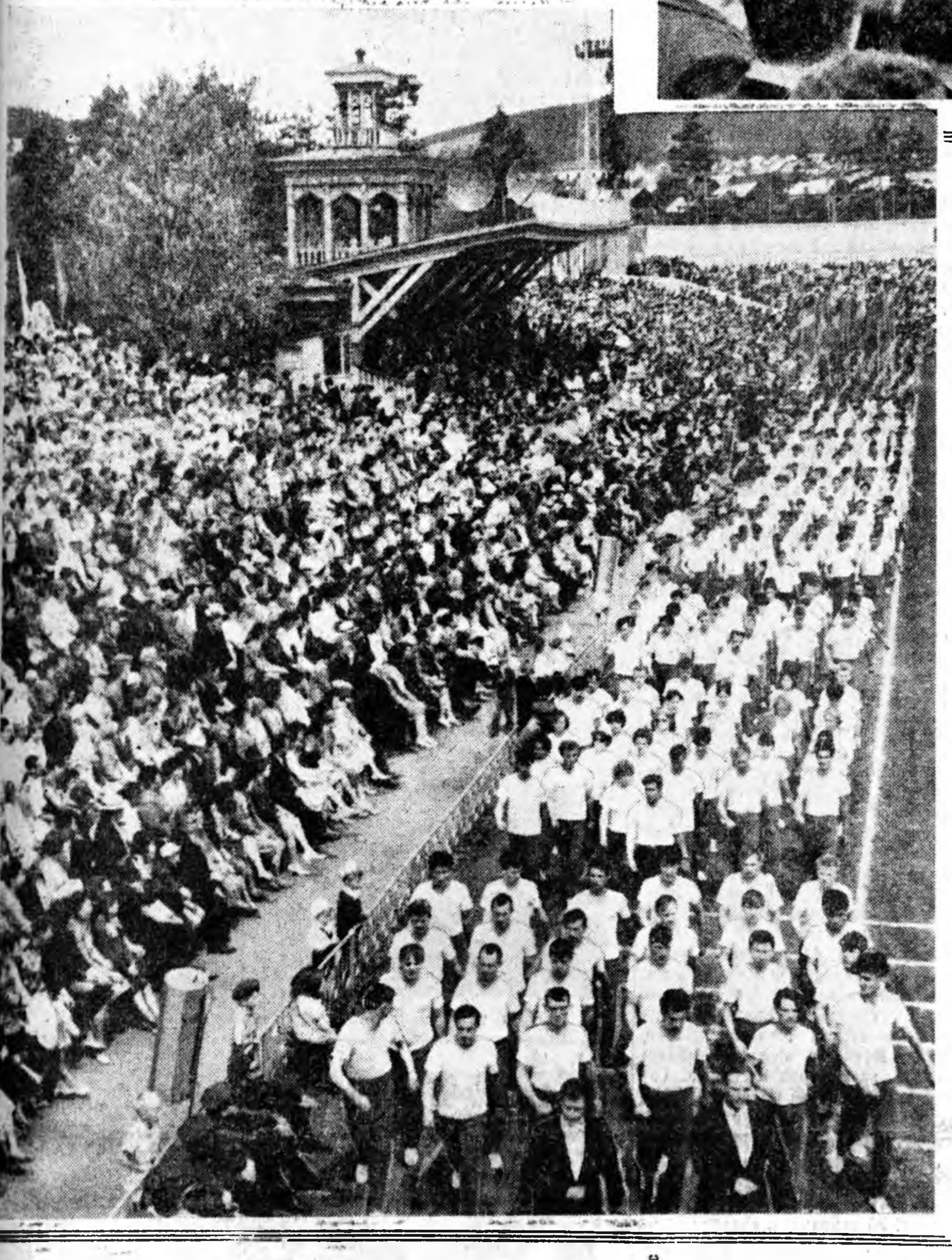
ИЮЛИИН 9, 10, 11-нэй үдэрнүүдтэ Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ ехэ жагсаал, концерт, наадан зугаа болоһон байна. Тэндэ ниислэл хотымнай залуушуул, эдэбхитэд олоороо хабаадажа байба.

БАРУУН ГАРАЙ ЗУРАГ; Советскэ Союзай Гимнын, һүртэ салюдай наяржа байха үедэ бүхы стадион дээгүүр Улаан туг әалиханаар урдан намилзаа. Улаан туг дээрэ агууехэ Ленинэй дүрэ. П. БУРМАКИНАЙ фото.

ЗҮҮН ГАРАЙ ЗУРАГ: залуушуул, спортсменүүдэй жагсаал. С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

Июлиин 10-най үдэр стадион дээрэ болоһон һайндэр тухай материалые газетымнай энэ номерой хоёрдохи хуудаһанда уншагты.





БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! *43-дахи жэлээ гарана.*

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 163 (11149) | 1966 оной июлиин 12, вторник | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй обкомдо, республикын Министрнүүдэй Соведтэ

УРГАСА ХУРЯАЛГАДА, ТЭРЭЭНДЭ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ САГ СООНЬ ТҮХЕЭРЖЭ, ҺАЙНААР ҮНГЭРГЭХЭ ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

«1966 оной ургаса хуряаха, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ хэмжээнүүд» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бэелүүлхэ зорилгоор КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет тусхай шиидхэбэри абаһан байна.

Нэн түрүүн ургасын хойноһоо һайнаар харууһалха (ургамалай гаража байха үеэр борнойлхо, зуруул хоорондохиинь элдүүрилхэ, буртаг ногоо түүжэ хаяха, ургамалда нэмэлтэ тэжээл оруулха, тарялангаа үһалха, элдэб хорхой шумуултай, ургамалай үбшэнтэй тэмсэхэ) гээшэ хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй нангин хэрэг гэжэ тоологдоно. Тиигэжэ 1966 оной ургаса хуряалга, тэрэнии бэлэдхэлгэдэ эртээнһээ түхеэрхэ тон шухала.

Зунай сагта хэгдэхэ бүхы хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тарянай, хартаабхын, кукурузын, саахарай свёклын болон бусад ургамалнуудай үбһэ түүхэ, зуруул хоорондын элдүүрилгэ хэхэ ажалда хүнүүдые, техникэ хүсэд хүрэхөөр хабаадуулха эрилтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ, партийна организацинуудта табигдаа.

Мүн үбһэ, таряа хуряалгада, силос даралгада ябаха хүнүүдые томилхо, агрегадуудые бүридхэхэ, силос дараха, шэнэ траншейнүүдые, орооһоной оньһожоруулагдаһан тоогуудые, хартаабха, орооһо хадагалха шэнэ байрануудые бариха тушаа тусхай даабари хүргэгдөө.

Үбһэ хуряалгын, силос даралгын техникэ заһабарилжа сүм дүүргэхэ, августын 5-һаа ороймтуулангүй бүхы ажахынуудта тракторнуудые, комбайнуудые заһабарилжа бэлэн болгохо эрилтэ хүдөө ажахын министерствэдэ, «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй зургаануудта, партиин райкомууд болон аймгүйсэдкомуудта, үйлэдбэриин управленинүүдтэ табигдаһан байна.

Колхоз, совхозуудые хэрэгтэй частьнуудаар хангаха, тэндэһээ асарагдаһан мотоорнуудые, электро-түхеэрэлгэнүүдые, аккумуляторнуудые һаадгүйгөөр заһабарилхыень «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэдые уялгалаа.

Механизаторнуудай хээрын байрануудые бэлэн болгохо, таряа хатааха машина, түхеэрэлгэнүүдые зэһэхэ, орооһо зөөхэ автомашинануудай кузов, тэргэнүүдые нарин нягтаар заһабарилха асуудалда онсо анхарагдаба. Тэрэшэлэн горючи хадагалха хэрэгтэ ээзэн бусаар хандадаг, тэрэнии һаланаар гаргашалдаг хүнүүдтэ хэмжээ абаха гэжэ хэлсэгдээ.

Ургаса хуряалгын үедэ электрын элшэ хүсөөр колхоз, совхозуудые заашье таһалгаряагүй хангаха, зайн гал дамжуулдаг линиие заһабарилхадань, подстанци табихадань тэдэндэ туһалха даабари «Бурятэнерго» управлениндэ хүргэгдөө.

Шэнэ ургаса абаха пунктнуудые, тээрмэнүүдые хүсэд бэлэн болгохо, хартаабха, овощ, үрэ жэмэс, саахарай свёкло тушаан абадаг, бүйлүүлдаг хэрэгсэлнүүдые бүрин бэлдэхэ эрилтэ республикын хилээмэнэй продуктнуудай үйлэдбэриин управлениндэ, эдеэ хоолой болон худалдаа наймаанай министерствэнүүдтэ табигдаба.

Ургаса хуряалгын эхилтэр шоссе харгынуудые, бэлэдхэлэй пунктнуудта ошохо харгые заһабарилжа дүүргэхэ, хүүргэ, үһанай гарасануудые түгэс бэлдэхэ тушаа хэмжээн хараалагдаа.

Бүхы автомашинануудые, ашаа шэрэдэг транспорт сүм бэлэн байлгаха тушаа хэлсэгдээ.

Элүүрые хамгаалха министерство, хүн зоной хэрэглэмжые хангаха болон соёлой министерствэнүүд, кинофикациин управлени, Буркоопсоюз болон партиин райкомууд, аймгүйсэдкомууд, үйлэдбэриин управленинүүд колхоз, совхозуудай хээрын байрануудта халуун эдеэ үдэр бүри бэлдэхэ, хүүгэдэй саг зуурын ясли, площадка түхеэрхэ талаар тэдэнэр сэхэ харюусалгатай гэжэ тогтоол дотор бэшэгдэнхэй.

Сибирь, Ураал, Волго шадарай районуудта автомашинануудые хоёр халаанда хүдэлгэһэн (нэгэ автомашинада хоёр жолоошон) хүнүүдые урмашуулхын тула гол түлөөһэндэнь 20 процентыень нэмэжэ үгэхөөр тогтоогдоо.

Ургаса хуряалгада хабаадуулагдаһан автомашинануудай, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай түлбэри нёдондо жэлэйхитэй адляар тогтоогдоо.

Ургаса һайн шанартайгаар хуряаһан механизаторнуудые урмашуулха хэмжээнүүд хараалагдаа. Үдэр үдэрэйнгөө нормо дүүргэһэн, һайн шанартайгаар ажаллаһан тракторист-машинистнүүдтэ, комбайнернуудта түлбэригүйгөөр 2—4 центнер таряа үгэхөөр шиидхэгдээ. Мүн комбайнай агрегадуудай бусад хүнүүд баһал нэмэлтэ түлбэридэ хүртэхэ юм.

Совхозуудай директорнууд, гүрэнэй бусад предприятинүүд хуряагдаһан бүхы хартаабхын, овощой, үрэ жэмэсэй 10 процентыень түсэбөөр хараалагдаһан сэнгээр, зүгөөр гүрэнэй розничнэ сэнгһээ дээгүүлэнгүй совхозой гол хүдэлмэришэдтэ, гаднаһаа хүдэлхөөр ерэһэн хүнүүдтэ худалдаха эрхэтэй болоо.

Үбһэ хуряалгада, һолоомо һурилэлгэдэ, силос даралгада ябаһан хүнүүдтэ нэмэлтэ түлөөһэ болгон суглуулагдаһан үбһэнэй, дарагдаһан силосэй 10 процент, һолоомонойнгоо 20 процентые совхозой адууһа малтай хүдэлмэришэдтэ түсэбөөр тодорхойлогдоһон сэнгээрнь худалдаха арга олгогдоо. Иимэрхүү урмашуулгын гурим хэрэглэхыень колхозуудта дурадхагдаһан байна.

ХОЛО ХАЛЯАГДАА ХАХАД ЖЭЛ

Ниислэл хотынгоо ойн баярай һайндэрые «Электромашина» заводойхид ажалай эрхим амжалтануудаар угтаһан байна. Электромеханическа болон кран бүтээлгын цехүүд илангаяа һайнаар хүдэлбэ.

Үнгэрһэн зургаа һарын туршада заводойхид 75,7 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэн гаргаба. Тодорхойлон хэлэбэл, 100 гаран киловатт хүсэтэй 3 электродвигатель, «К-61А» маркын 2 автокран, 100 гаран тонно шэрэм шудхалаа бүтээн гаргагдаа.

Энэ хахад жэлдэ үйлэдбэрилэн гаргагдаһан продукциие 1965 оной түрүүшын хахадтай сасуулбал, валовой продукци—119,5 процент, товарна продукци—121,2 процент, электродвигательнүүд — 111,8 процент, шэрэм шудхалга—120,3 процент дүүргэгдэв.

И. НОВИКОВ.

УРМАШАМААР ҮРЭ ДҮН

Хахад жэлэй түсэбһөө гадуур 430 мянган түхэригэй эдеэ хоолой зүйлнүүд, арад зоной хэрэглэмжын эд бараан. Даабариһаа гадуур 60 вагон продукци. Иимэл даа, Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай коллективэй городойнгоо ойн һайндэртэ бариһан бэлэгынь.

Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, үйлэдбэриин хэмжээн 10 процентээр ехэ оолоо, ажалай бүтээсэ 5 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Хахад жэлэй туршада 177 мянган киловатт-час электроэнерги алмагдаа.

Консервын заводой коллектив комбинат соогоо эгээл түрүүлэн хахад жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа элидхэһэн юм. Һайндэрэй урдахана эндэ үшөө нэгэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат В. И. Немочиной зохёоһон автомат ашаглагдажа эхилбэ. Тэрэнэй ашаар ажалай бүтээсэ 10 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ, баанхануудта мяха хэхэ ажал хүнгэн болохо юм.

Г. ХАРЧЕНКО.

РСФСР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Тракторист-машинистнүүдтэ, комбайнернуудта болон комбайнуудай агрегадуудай хүдэлмэришэдтэ совхозуудай орооһо үгэхэ нормо ба гурим тухай РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет иимэ тогтоол абаба:

1. КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1966 оной майн 17-ной № 371 тогтоолой 38 пункт соо хараалагдаһанай ёһоор, трактористнуудта, комбайнернуудта болон комбайнуудай агрегадуудай хүдэлмэришэдтэ таряа хуряалгын бүхы ажалай дүүрэһэнэй удаа совхозууд орооһо үгэхэ гэжэ тодорхойлон тогтоохо.

Сибириин, Ураалай, Алас-Дурна Зүгэй ба Поволжиин шэнэ газарнуудай ажахынуудай таряа хуряалгада, олон жэлэй ногооной үрэһэ, бобово ба силосэй ургамалнуудые хадалгаар ажахынуудай тогтооһон сезонно нормонуудые гээлтэгүйгөөр, һайн шанартайгаар дүүргэһэн тракторист-машинистнүүдтэ, комбайнернуудта болон комбайнуудай агрегадуудай хүдэлмэришэдтэ дүрбэ-дүрбэн центнер орооһо үгэхэ (түлөөһэгүйгөөр). Тиихэдээ тракторист-машинистын, комбайнерай дүрээр натуральна түлөөһэн тушаалгын сэнгээр тоологдожо, мүнгөөр үгтэжэ болоно.

Комбайнуудай агрегадуудай бусад хүдэлмэришэдтэ орооһо үгэхэдөө, тракторта хүдэлдэг тракторист-машинистнүүдтэ, комбайнда хүдэлһэн комбайнерта үгтэхэ бүхы орооһоной 80 процент, комбайнерай туһалагшадта, шофёрнуудта тус тустань 70 процент, һолоомо обоологшодо 50 процент үгэхэ.

Сибириин, Ураалай, Алас-Дурна Зүгэй ажахынуудта таряа һайнаар баал болгон хүдэлһэн тракторист-машинистнүүдтэ хуряалгын түрүүшын долоон хоногто, бусад районуудта табан хоногто ургамал бүриин хадагдаһан гектарай түлөө 0,5 килограмм, горох хуряалгада хүдэлэгшэдтэ сабшагдаһан гектар бүриин 1,5 килограмм орооһо үгэхэ.

2. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1966 оной майн 17-ной №374 тогтоолые совхозуудта болон хүдөө ажахын гүрэнэй предприятинүүдтэ, колхозуудта хүргэхыень автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, крайисполкомууд болон облисполкомуудые уялгалаад, тогтообо:

Совхозой директорнүүдтэ, хүдөө ажахын гүрэнэй предприятинүүдай хүтэлбэрилэгшэдтэ хартаабха, овощ ба үрэ жэмэсүүдые хуряалгада хабаадаһан хүдэлмэрилэгшэдтэ эдэ ургамалнуудай ургасын 10 процентые түсэблэгдэһэн (худалдаанай сэнгһээ дээшэ бэшэ) өөрынь сэнгээр ажалай түлөөһэнэй фондһоо үгэхэ эрхэ олгохо;

Совхозуудай болон хүдөө ажахын гүрэнэй предприятинүүдай хүдэлмэришэдтэ хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдэй туршада (тиихэдээ 10 үдэрһөө дээшэ бэшэ болзорто) КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй 1966 оной апрелиин 22-ой №311 тогтоолой нэгэдэхи пунктын «Б» подпункт соо харагдаһанай ёһоор, мүн дээрэ дурсагдаһан тогтоолоор хараалагдаһан урмашуулгануудые хэрэглэхыень колхозуудта дурадхагдаа.

Совет-монгол хани барисаан эбдэршэгүй бата

Нүхэд Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин нүхэд Ю. Цеденбал болон Ж. Самбуда телеграмма эльгээжэ, Монголой Арадай Республикын тогтоһоор 45 жэлэй ойн түүхэтэ үдэртэй дашарамдуулан, аха дүү монгол арадта бүхы совет арадай үмэнэһөө үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэбэ.

Монгол ороной ажалшад арадай засаг түрын мандажа байгаа жэлнүүдтэ политическэ, экономическа ба соёлой ажабайдалай талаар онсо гайхамшаг амжалтануудые туйлаа. Капиталисбэшэ хүгжэлтын замаар дабшан, социализм байгуулха тухай марксистско-ленинскэ һургаал Монголой Арадай Республикада амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна гэжэ телеграмма дотор хэлэгдэнэ.

Советскэ Союзай, Монголой Арадай Республикын арадууд агууехэ Ленинэй, мүн монгол арадай алдарта хүбүүн Сүхэ-Баатарай эхи табиһан эбдэршэгүй бата хани барисаанай һабагшануудаар холбогдонхой. Совет-монгол хани барисаан эбдэршэгүй бата, хоёр гүрэнэй ашаа туһада, бүхы социалис хани нэгэдэлэй эмхидэн жагсаалгын ашаа туһада зорюулагдана гэжэ телеграмма дотор хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-һаа, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумһээ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведһээ

КПСС-эй Центральна Комитедэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, КПСС-эй ЦК-гай Хүндэ промышленностиин таһагые даагша, СССР-эй Верховно Соведэй депутат — **Александр Петрович Рудаков** удаан саг соо хүндөөр үбшэлһэнэй һүүлээр 1966 оной июлиин 10-да, 56-дахи наһандаа нүгшэбэ гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет гүн ехэ шаналалтайгаар мэдээсэнэ.

КПСС-эй Центральна Комитет | СССР-эй Верховно Соведэй Президиум | СССР-эй Министрнүүдэй Совет

ШАХТЁРНУУД ШАГНАГДАА

Нүүрһэнэй, сланецай промышленностиин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, партийна, соведэй, профсоюзай ба комсомолой эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд нүүрһэнэй, сланецай промышленностиие хүгжөөлгын талаар долоон жэлэй түсэбэй даабаринуудые дүүргэхэ хэрэгтэ амжалта туйлаһанай түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1966 оной июниин 29-нэй Указаар СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагдаһан байна. Тэрэ тоодо **Буряадай АССР-һээ:**

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

Балалаешников Петр Васильевич—Галуута-Нуурай шахтоуправлениин карьерэй экскаваторна бригадын бригадир.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Бальжиев Бальжинима Санжиевич—Галуута-Нуурай шахтоуправлениин № 7/8 шахтын горно малталгын проходчик.

Королюк Николай Васильевич—Галуута-Нуурай шахтоуправлениин № 2/3 шахтын горно комбайнай машинист.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Батантаев Николай Васильевич—Галуута-Нуурай шахтоуправлениин № 7/8 шахтын горно комбайнай машинист.

Даржаев Иринчин Дармаевич—Галуута-Нуурай шахтоуправлениин начальник.

Еманаков Николай Иванович—Галуута-Нуурай шахтоуправлениин № 2/5 шахтын проходчик.

Целобанов Николай Федосеевич—Галуута-Нуурай шахтоуправлениин ахамад инженер.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Дариев Бадма Чимитович—Галуута-Нуурай шахтоуправлениин № 2/3 шахтын сэбэрлэлгын забойн хүдэлмэришэн.

Хлебников Степан Георгиевич—Галуута-Нуурай шахтоуправлениин № 2/5 шахтын горно малталгын проходчик.

Чоймболова Гармаханда Раднаевна—Галуута-Нуурай шахтоуправлениин № 2/5 шахтын хүдэлмэришэн.

Шорников Вадим Андреевич—КПСС-эй Сэлэнгын райкомой секретарь.

Шубин Геннадий Яковлевич—Галуута-Нуурай шахтоуправлениин карьерэй участогай начальник.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Будаев Дымбрыл Будаевич—Галуута-Нуурай шахтоуправлениин карьерэй тэһэлэгшэ.

Ержин Николай Михайлович—Галуута-Нуурай шахтоуправлениин № 2/5 шахтын горно малталгын проходчик.

Истомин Владимир Евгеньевич—Галуута-Нуурай шахтоуправлениин № 2/5 шахтын горно мастер.

Мифтахов Григорий Габдулбариевич—«Востсибуголь» комбинадай Галуута-Нуурай автобазын жолоошон.

Фалилеев Михаил Семенович—Галуута-Нуурай нүүрһэ малтадаг хүдэлмэридэхи абаралгын отрядай респираторщик гэгшэд шагнагдаа.

Кооператорнууд—ВДНХ-да хабаадагшад

Центросоюзай правлени эд хэрэглэгшэдэй кооперациин республиканска, областной, районно 150 гаран союзуудые, хүдөөгэй эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмүүдые, худалдаа наймаанай ба ниитын эдеэ хоолой предприятинүүдые, бэлэдхэлэй эмхинүүдые СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудай выставкэдэ хабаадахаар баталба.

«Центросоюз» гэһэн павильон соо ороной эд хэрэглэгшэдэй кооперациин түрүү эмхинүүдэй туйлалтанууд харуулагдаха юм. Худалдаа наймаанай эмхинүүдые шэнэдхэн байгуулгын, тусхай мэргэжэлтэй болголгын, худалдаа наймаанай түрүү аргануудые дэлгэрүүлгын талаар Ставрополиин хизаарай потребсоюзай хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй энэ жэл эндэ танилсажа болохо байна. Хүдөөгэй районуудта номой худалдаа наймаанай шадамар бэрхээр эмхидхэһэн Волгоградай кооператорнууд выставкэдэ мүн лэ хабаадаха болобо.

Украинын кооператорнуудай дундаһаа—поли дээрэ ажаллажа байһан хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые хангалгын хэрэг эрхим һайнаар эмхидхэһэн Винницкэ областиин потребсоюз, эмэй ба техническэ ургамалнуудые ехээр бэлэдхэһэн Хмельницкиин областиин потребсоюз выставкэдэ хабаадаха эрхэ туйлаа. Промышленностиин предприятинүүдтэй худалдаа наймаанай эмхинүүдэй харилсаа холбоо амжалтатайгаар хүгжөөһэн Полтавска, Черкасска облпотребсоюзууд «Центросоюзай» павильон дотор харуулагдаха байха.

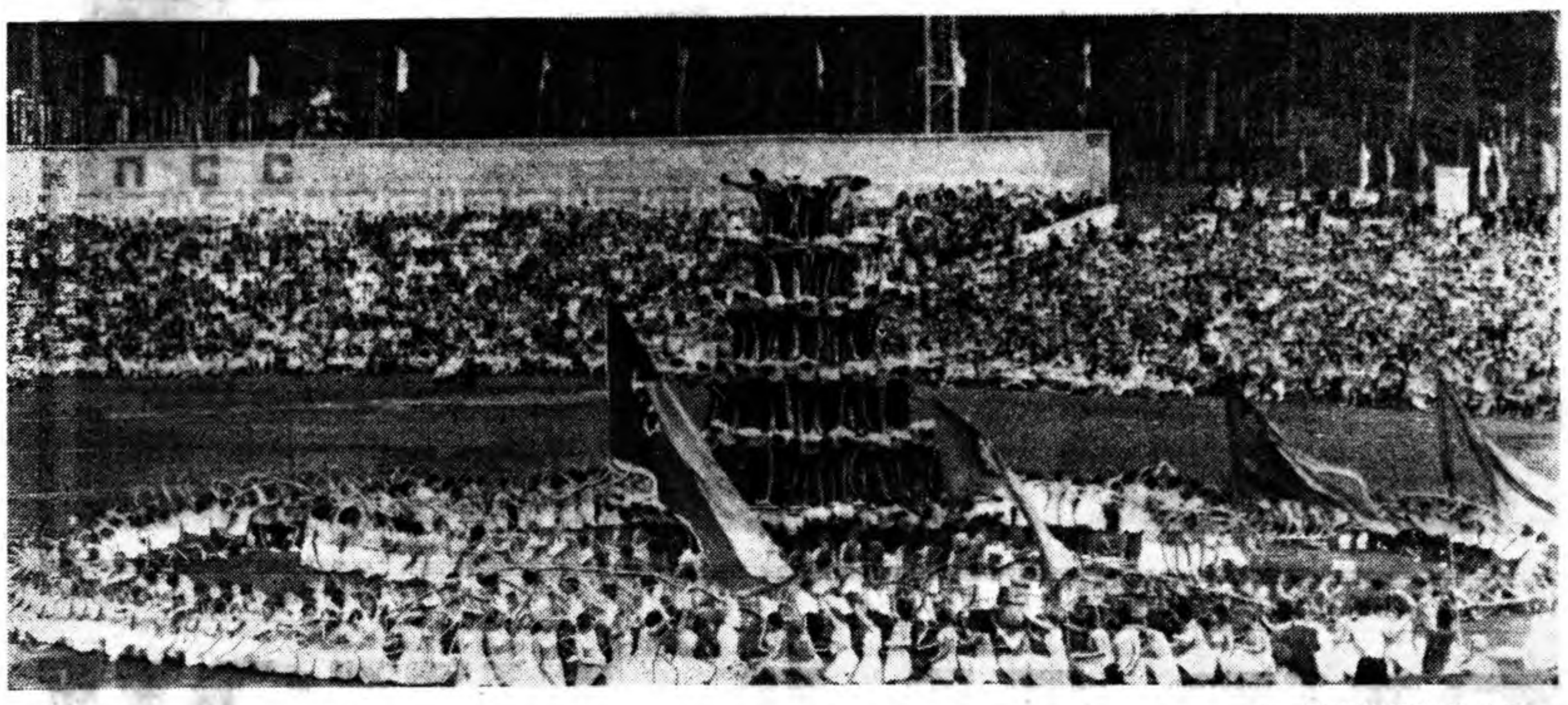
Узбекистанай Самаркандын областиин кооператорнууд худалдаа наймаанай эмхинүүдые шэнэдхэн байгуулгын талаар ехэ хүдэлмэри хээ. Эдэнэр мүн лэ ВДНХ-да хабаадаха эрхэ олобо.

Латвиин ССР-эй Бауска райпотребсоюз хүн зоной захилай ёһоор орёо ассортименттэй эд товар худалдалгын хэрэг һайжаруулһанай түлөө выставкэдэ хабаадаха болобо.

(ТАСС).

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадионhоо репортаж

hАЛБАРАН УРГЫШ, УЛААН-ҮДЭ!



«Ажалай резервын» бүлгэмэй спортсменүүд уран бэлиг, шадабаряа харуулна. С. ДОРЖИЕВАЙ фото.

Зүүн тээhээ бадарhан үүрэй толоной hүн сагаан хүшэгэеэ Буряад орон дээгүүрнай татажархихада, ниислэл хотымнай сэсэрлиг, ногоон үйлсэ гудамжа, талмайнуудтахи Улаан тугууд, плакат, лозунг, угалзанууд үглөөнэй hэрюухэн hэбшээндэ бүри hайханаар намилзаша-ба. «Улаан-Үдын 300 жэлэй ой», «hалбаран ургыш, түрэл Буряаднай!», «Жагсаалай түрүү зэргэдэ ябалсыш, ниислэл манай хото!» гэhэн уряа үгэнүүдэй алтарhан үзэгүүдые хүнгэн hэбшээн эльбээд гарана. hаяхан мандаhан наран ямар hайхан бэ?! Түрүүшынь хүрэа элшэнүүд Совет үүдэй байшангай оройдохи Гүрэнэй Улаан тугые бүри шад улаан болгожорхибо...

Мүнөөдэр — hайндэр. Буряадаймнай ниислэл хото — Улаан-Үдын мүндэлhөөр 300 жэлэй ойн hайндэр. Үнинhөө хойшо энэ ехэ найр зугаадаа бэлдэhэн улаан-үдынхид энэ үдэрые яаhан ехээр хүлеэгээ гээшэб! 300 наhатайшье hаа, залуу социалис хотын ажалшад баярта үдэрые угтуулан, түсэбүүдээ болзорhоонь урид дүүргээ. Городнай эдэ үдэрнүүдтэ танигдахаар бэшэ болон хубилаа. Юушьеб, гайхамшагта hайндэрые хүлеэhэн залуухан бэри, басаган шэнгеэр Үдэ, Сэлэнгэ мүрэнүүдэйнгээ мүнгэн толи соо нюураа харан, сэл ногоон набшаhата пулаадаа нажарай арюухан hэбшээндэ хиидхүүлэн, сэлмэг наран доро энеэбхилжэ байhан Улаан-Үдэмнай ямар hайхан байгаа hэм!

300 жэл! Гурбахан жэл, гурбахан hара, гурбахан үдэр бэшэ. Зургаан үеын ажаhууhан энэ болзор. Теэд 250 жэл хүрэтэрөө Дээдэ-Үдэ (Улаан-Үдэ) тиимэ ехээр хубилhан юм аал?! Ёhотой сэсэглэхы, hалбархы хаhань Агууехэ Октябриин революциин мандаhан хойнол ерээ ха юм. Тиимэл hэн хойнонь болохоёо байгаа Октябриин 50 жэлэй ой бидэндэ, Улаан-Үдын хүнүүдтэ, бүхы Буряад ороной ажалшадта айхабтар ехэ удха шанартай событи, hайндэр боложо үгэхэнь.

Табин жэлэй туршада танигдашагүй болотороо хүгжэhэн, hалбарhан ниислэл — Улаан-Үдынгөө 300 жэлэй ойе иимэ сагта, ерээдүйн hайханай бүрил дүтэлжэл байhан үедэ тэмдэглэжэ байхадаа, хотын хүн бүхэн жаргалтай, золтой даа. Элдин үргэн Буряад оронноймнай ниислэл байхаhаа гадна, промышленнэ, соёл культурын томо түб болоhон Улаан-Үдынгөө hайндэртэ гэжэ хүдөө нютаг аймагуудhаа хүн зон олоороо ерээ. Улаан-үдынхидые, бүхы Буряад оронноймнай ажалшадые энэ гайхамшагта үдэрөөр амаршалхала, саашанхи зам харгыдаа асари ехэ амжалта, илалтануудые түйлахыень хүсэхээ, юрөөхөө Эхэ оронноймнай зүг бүхэнhөө айлшад буугаа. Аха дүү Монгол Арадай Республикын, хүршэнэр — Эрхүү, Шэтын областьнуудай, Тувын, Яхадай АССР-нүүдэй, Хабаровск, Омск, Красноярск, Москва, Ленинградай түлөөлэгшэд энэ hайндэрыемнай угталсаба.

Үглөөнэй 11 саг. Хүдөөhөө зурын ерэhэн зам харгынуудай гол hудаhан — Мухинай нэрэмжэтэ үйлсөөр хүн зоной, автобус, машина, трамвайнуудай hубариханшье гээшэнь аргагүй!..

Эдэнэрнай Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион тээшэ шаглэнэд.

Мүнөөдэр — тэндэ hайндэр. Үнгэ бүриин тугуудаар шэмэглэгдэhэн үргэн ехэ стадионой ендэрнүүдэй hүүринүүдые хүн зон эзэлнэ...

Түрэл манай улаан-үдынхид! Социалис хүгжэлтын замые баталан абаhан, коммунизмын гайхамшагта ерээдүй тээшэ дорюунаар алхалhан, агуу ехэ хэрэгтэ нангин хубитаяа оруулжа байhан ниислэл хотодомнай ажаhуугшад, шагныт! Түрэл хотынгоо 300 жэлэй hайндэрые тэмдэглэжэ байхадаа, үнгэрhэн замаа эрьен харыт! Аяар тиихэдэ — 1666 ондо Үдын острогой байгуулагдаад байхада, тэндэ ажаhууhан, тэндэ алба хэhэн хасагуудай зүүдэн, домогтошье ороогүй hаруул hайхан Улаан-Үдэеэ шэртыт! «Үдын байшан» гэжэ нэрэнэhэн худалдаа наймаанай дэлгүүрэй газар, зүүн оронуудтай наймаа эрхилhэн купецүүдэй гуламта байhан модон городой түүхые hаныт?! Зүүн тээшэ зурын онолhон түмэр харгын утаhые дэрлэн hууhан аал, нэгэншье дээдэ hургуули, hайн больница, театр ордонгүй Дээдэ-Үдэ ямар байгаа hэм?! Харин мүнөө энэ стадионой арбаад мянган hүүриие эзэлээд байhан хүдэлмэришэд, таряашад, алба хаагшадай олонхинь хэдэн мэргэжэлтэй, дээдэ hургуулитай, ажал хэрэгээ hайн мэдэхэ, алдаршаhан хүнүүд ёhотой. Эдэл хүнүүд түрэл хото Улаан-Үдыемнай hалбаруулаа, хүгжөөгөө, хаа хаанагүй суурхуулаа. Тиимэл hэн туладаа энэ ехэ hайндэрые баяраар угтаха ёhотойшье, аргатайшье, уялгатайшье байна.

Зунай сэлмэг наран тэнгэридэ яларанхай. Стадиондо сугларhан хүнүүдэй үнгэ бүриин хубсаhан дэлюун талын сэсэгүүдые hануулна. Хүхюу энеэдэн, шог үгэ, дуун таhалданагүй. Бултанай нюур шарайда ямаршье хүлгэhэн, баярлаhан тэмдэг үзэгдэнэ.

...Гонгын гурбан дохёо зэдэлшэбэ. Иигээд лэ Улаан-Үдын 300 жэлэй ойн баярай hайндэр эхилбэ гээшэ. Хүгжэм наяржа, улаан галстугуудые бадаруулhан эдир пионернүүд ногоон зүлгэтэ талмай дээрэ гүйлдэн гараба. Тэдэнэр дүхэриглэн сугларжа, «300 жэл», «Алдар соло!» гэhэн үгэнүүдые бэенүүдээрээ бэшэбэ. hайхан даа, hайхан!

Удаань ажалшадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Совэдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр С. М. Хабаловта амаршалгын үгэ үгтэбэ.

— Буряадай ниислэл хотын 300 жэлэй ойн баярые та бүгэдэн, нүхэд, угтажа байнат! Иигэжэ манай Буряад ороной ниислэл хотын hайндэр ерэбэ ха юм даа. Хэдэн зуугаад жэлэй урда тээ манай Улаан-Үдэ ямар байгаа hэм? Таанад, стадиондо hууhан хүнүүд, Улаан-Үдын ямар түүхэтэй байhые булта мэдэнэт. Октябриин лэ революциин hүүлээр эрхэ сүлөөгөө олоhон буряад арад тэнижэжэ эхилээ. Тэрэл түүхэ зэмтартайнь Улаан-Үдын хуби заяан нягта холбоотой. Октябриин революциин үнгэрhөөр 49 жэлэй туршада манай ниислэл хото ямараар хубилааб? 54 промышленнэ предприяти, дээдэ 4 hургуули, хэдэн олон техникум. Совет засагай тогтоhонhоо хойшо болоhон хубилалтанууд мүнөө Улаан-Үдын 300 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадамнай үшөө эли тодо болон ерэнэ.

Социалис замаар дабшаад, ерээдүй тээшэ зориhон улаан-үдынхидэй коммунизм байгуулгын хэрэгтэ нангин хубитаяа оруулжа байhаниинь элитэ.

Сэсэн мэргэн политикаяа Ленинэй хэлэhэн заабаряар ябуулжа байhан Коммунис партимнай мандаха болтогой!

Олон яhатанай эбтэй бүлые хамтаруулhан манай Эхэ орон, манай холбоон мандаха болтогой!

Нүхэр С. М. Хабаловай амаршалгын үгэ дүүргэхэтэй хамта hүртэй Гимнын, салютай суурян түрэл хото дээгүүрнай зэдэлшэнэ. Ямар hүртэй бэ! Энэмнай Буряадай ниислэл Улаан-Үдын 300 жэлэй зургаан үеые дабтан дабтан зэдэлhэн суурян бэшэ аал? Улаан, ягаан, ногоон, сагаан одонуудаар тэнгэридэ бадарhан ракетэнүүд манай Буряад ороной олон мянган ажалшадай үбсүүндэ яларhан орден, медальнуудай толон мэгээр дээрэ үндэртэ сасаран, мүшэд шэнгеэр зуралзана.

Шагныт, нүхэд! Харыт, нүхэд! Бүхы стадионой зулай дээгүүр томо гэгшын Улаан туг залиханаар урдан ябашаба. Энэ Улаан туг дээрэ манай багша, манай Коммунис партиие байгуулагша агуу ехэ Ленинэй дүрэ бүгэдэнэй зүрхэ хүлгүүлэн бадарна.

Ленин багша! Танайл хүсөөр, танай байгуулhан Коммунис партиин хүсөөр, танай тулгаhан хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай хүсөөр, танай ашаар энэ hайндэрнай ерээ.

Агууехэ Ленин багша! Танайл ашаар хүхинэhэн энэ ехэ найр наадanда hуужа байhан хүн бүхэнэй зосоо агуу хэрэгэй харюусалга, үнэ сэн, габьяа мэдэрэгдэнэ хаш даа. Стадион дээгүүр [illegible] на. Аяар тиихэдэ Октябриин тэрэ боро үдэшэлэн танай захиралтаар улаан гвардейцүүдэй Үбэлэй ордондо добтолоогүй hаа, бидэ, эндэ hуугшад, иигэжэ баярлажа, сэнгэжэ, хүхижэ байхагүй бэлэйбди. Танайл хүсөөр, танайл ухаан бэлигээр, танайл ашаар hалбарhан Улаан-Үдымнай 300 жэлэй ойн баярай hайндэрые та мүнөө харадаг hайт! Баясахал hэн та, агууехэ Ленин!

...Манай ниислэл хотын түүхэ тухай энэ стадион дээрэ hуугшад, Буряад ороной ажалшад hайса мэдэнэ ёhотой. Ородуудай эндэ ерэжэ, Үдын острогые барилhан тухай баhа мэдэнэ ёhотой. Тиимэл хадань стадионой нэгэ булангhаа ородой түнхимэл хоёр онтосо hэлюурдэhэн хүнүүд гаража ерэнэ. «Волго мүрэниие уруудаад» гэhэн дуунай хүгжэм доро тэдэ тамарна. Тэдэнэй түрүүшын модо табиhан Үдын острогой hүүри дээрэ, мүнөөнэй Улаан-Үдын стадион дээрэ найрлажа, зугаалжа hуунабди. Зүүн зүгэй Улаан-Үдын 300 жэлэй ойн hайндэрые угтажа байнабди. hайн та даа, ород аха араднай!

Бидэнэй зол жаргалта энэ байдал бэлэхэнээр олдоогүй. Эрхэ сүлөө, арюун наран, хуби заяанаймнай түлөө манай эсэгэнэр, аханар революциин дүлэтэ тэмсэл соогуур олоор унаа. Энэ тэмсэлые харуулан, стадионой нэгэ булангhаа улаан гвардейцүүд гаража ерэнэ. Тэдэнэр «Нүхэд, хүлөө шангаар татая» гэhэн дуунай аялга доро эбтэй алхалан ябана.

Үбэлэй ордондо добтолго болоно. Улаан гвардейцүүд «ура» хашхаралдан, саг зуурын засагайхидай шэбээлhэн, hүүлшынь тулга, Ордон тээшэ гүйлдэнэ. Буугай дуун, хүнүүдэй абяан хүдхаршана. Иигэжэ 1917 оной октябриин 25-да манай эрхэ сүлөө олдоо ха юм.

...Улаан-Үдэ! Ниислэл хотыемнай харыш! Залуу үетэн, спортсменүүд, гимнастнууд ногоон талмай дээрэ гараба. Алхаса бүханиинь дорюун, омог. Тэдэнэр хүгжэмтэ маршын аялга доро эбтэйгээр алхалан, бүхы стадиониие хушажархиба. Гоё hайхан упражнениинүүдые харуулан, хүн зоной альга ташалган, магтаалда хүртэhэн хүбүүд, басагадай шарайнуудта баярай тэмдэг үзэгдэнэ.

Эхэ орондомнай ажаhуудаг яhатан бүхэнэй хубсаhа үмдэhэн залуушуул гүйлдэн гараба. Тэдэнэр хүхюун аялгата ёохорой дуу хангюурдан, дүхэриглэн хатаршабад.

Түрэл хото Улаан-Үдэ! Ши 220.000 хүн зонтойш. Тэдэнэйш хахадhаа ехэнь залуушуул ха даа. Эндэш hурадаг бүхы студентнэрые тоолоходо, аяар 27 мянга хүрэнэ бшуу. Эдэ ёохор хатарhан хүбүүд, басагадшни шинии hалбархын, хүгжэхын түлөө өөhэдынгөө хубитые оруулhаншье байха, үшөө саашадаа бүри ехээр оруулхашье. Иимэ хүхюун, солгёон залуушуултай байнаш даа, Улаан-Үдэ!

Шаха дулиирмэ абяатайгаар бомбонууд тэhэршэнэ. Эхэ оронлодо фашис Германиин зэрлиг муухайгаар добтолhон тухай мэдээсэл Левитан дуулана.

hүртэ тэрэ саг... «Нангин дайн» гэhэн дуунай аялга стадион дээгүүр зэдэлжэ, хүнүүдэй сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэнэ, уяруулна. «Эхэ орон — Эхэмнай», «Тыл — фронтдо», «Бултадаа — фронтдо» гэhэн лозунг, плакадуудые тээhэн машинанууд hубарин ерэбэ. hүүлдэнь талмай дээрэ сэрэгшэд бии болоно. Шанга байлдаанай hүүлээр тэдэ амарна хаш. Хэншьеб «Землянка» гэhэн дуу татана. Гитарын хонгёо долоон зэд утаhан хангюурдана. Эхэ ороноо хархис дайсадhаа хамгаалжа байhан сэрэгшэдэй сэдьхэл соо номгон бэшэ. Ара таладань — түрэhэн дайда, эхэ, эсэгэнэр, hамган, үхибүүдынь. Хайшаншье гэжэ hаа, дайсадые үлдэхэ намнаха хэрэгтэй.

Сэрэгэй дохёо. Тревогоор бодоhон сэрэгшэд үндэр хадые эзэлэн абахаяа урагшаа шармайна. Дайсан харатай. Хадын оройhоо пулемёт халуун туулгаяа сасаад hаланагүй. Сэрэгшэд буудан, хада тээшэ дүтэлнэ. Алуулханьшье алуулжа, хадын оройдо Улаан туг мандаба.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда манай Улаан-Үдын хэды мянган хүбүүд хабаадалсаа гэжэ hананат? Тэдэнэй олониинь бусаагүй, түрэл Буряад оронойнгоо, Улаан-Үдэ хотынгоо иигэжэ хүгжэхэ, ургахын түлөө тэдэ унаа. Городоймнай 65-дахи hургуулида hураhан, Советскэ Союзай Герой Асеевэй нэрэ дурдагдана. ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн байтараа дайнда мордоhон, Александр Матросовой баатаршалгые дабтаhан Орешков тухай мэдэхэгүй хүниие ниислэл хотодомнай олохонь бэрхэтэй. Мүнөө Улаан-Үдэдэмнай Орешковэй нэрэмжэтэ поселок, стадион бии. Энэмнай hүүлэй жэлнүүдтэ урган бодоhон городой hайхан нэгэ хубинь ха юм.

«Фашистнуудтай болоhон тэмсэлдэ унаhан олохон хүбүүд, басагаднай мүнөө стадион дээрэ үгы. Манай городой баатарнуудай дурасхаалда алдар солын гал носоое» гэhэн үгэнүүд hүртэйгөөр дуулдаба.

Городоймнай суута, түрүү эхэнэрнүүдые hуулгаhан машина дүхэриглэн гүйбэ. Сэмбын фабрикын утаhа орёогшо, мэнэ hаяхан Ленинэй орденоор шагнагдаhан Дарья Тумурова, «Байгалай басаган» гэhэн эпическэ поэмын автор, Буряадай поэтесса Цырен-Дулма Дондокова, мяха-консервын комбинадай колбасна заводой мастер, Социалис Ажалай Герой Клавдия Филиппова, РСФСР-эй габьяата врач, олондо мэдээжэ, суурхаhан Екатерина Никифорова гэгшэд гараараа даллан ябанад. Мүнөөдэр тэдэнэртэ айхабтар ехэ нэрэ хүндэ олгогдобо. Сэрэгшэдэй тунхуулан барилhан Улаан тугуудай нэмжээн соогуур тэдэ hэтэ гаража, алдар солын гал нособо.

«Эхэ оронойнгоо түлөө байлдаанда унаhан баатарнуудта — мүнхэ дурасхаал!». Хүнүүд, үнгэрhэн дайе бү мартыт! Эб найрамдал, амгалан ажал, эрхэ сүлөө, зол жаргалай хэды үнэтэйгөөр хамгаалагдаhые, аршалагдаhые бү мартыт! Улаан-Үдымнай эхэнэрнүүд үхибүүд хүбүүдээ, нүхэдөө дайнда дахин үдэшэжэ, гашуун нёлбоhоёо бү гоожуулаг!

Композитор Ковалевскиин бэшэhэн «Реквиемэй» хүгжэм наяржа, жабхалантa маршын аялга доро сэрэгшэд тугаа үргэн гарана.

Уряа Вьетнамда шуhата дай хэжэ байhан америкынхид, толгойгоо дахин үргэhэн Баруун Германиин реваншистнууд, ехээр бү хүхигты! Таанадай амые хазаарлаха ямаршье хүсэн манайда байха. Гитлерэй үүдхэhэн дайнай хойшолонгые hанагты!

Городой түрүү предприятинуудай нэрэнүүдые хажуу таладаа бэшэhэн машинанууд гаража ерэбэ.

— Совет засагай үедэ манай Улаан-Үдэ ехэхэн амжалта, илалтануудые түйлаа. Шэнэ завод, фабриканууд урган бодоо. Омогорхохоор, баясахаар юумэмнай бидэндэ олон,— гэhэн дикторэй үгэнүүдэй суурян соогуур баатар ажалай хүгжэм дуулдана. Машинанууд дээрэ — предприятинуудай түрүүшүүл.

Локомотив-вагон заhабарилгын завод. Буряадай түрүүшын энэ гигант Улаан-Үдын 300 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэн гараа. ЛВРЗ-дэмнай түрүүшүүл олон. Социалис Ажалай Геройнууд Оширов, Милин, түрүү хүдэлмэришэд Грехнева, Торонов, Поздеев, Рабданов...

Ленинэй ордендо hаяхан хүртэhэн мяха-консервын комбинат. Зүүн-Сибирь соогоо суурхаhан предприяти. Комбинадай хэhэн колбаса, консервэ Алас-Дурна зүгтэшье худалдан абахат.

«Электромашина» завод. Ниислэл хотымнай түрүү заводуудай нэгэн. Энэ предприятиин маркатай продукци хилын саадахи олохон оронуудта ошоно. Улаан-Үдэдэмнай бүтэhэн хадань, омогорхохоор байна даа.

Нарин сэмбын фабрика. Нэхэhэн бүд, сэмбээрээ ганса орон соогоо суурхаа бэшэ, харин гүрэнүүдтэшье мэдээжэ болоо юм. «Одон» гэhэн сэмбыень аяар холын Брюссель хотодо ятарнь магтаа hэм!

Түрүү предприятинуудай машинанууд hубарижал байна.

Саhан сагаан хубсаhануудые үмдэhэн спортсменүүд, залуушуул алхалдан ерэбэ. Манай залуу наhан! Манай эдир наhан! Манай ерээдүй! Хүлгэн бууhан hэбшээн тугуудыень гоёор намилзуулна.

Залуу байнаш даа, Улаан-Үдэ! Шинии баярта шарай, шинии энеэбхилэл, шинии омог зориг харааса эдэ хүбүүд, басагадай нюурта үзэгдэнэ бэшэ аал? Тэдэнэй дорюун алхаса соо шинии бата алхам дуулдана хаш.

hайндэрэй концерт эхилбэ. Манай айлшан — Москвагай эстрадын артист, Буряадай АССР-эй габьяата артист Борис Брунов концертые хүтэлбэрилбэ. СССР-эй арадай артистнууд: Кривченя, Линховоин, залуу дуушан Шоболов, Базарсадаев гэгшэд «Үргэн даа минии Эхэ орон!» гэhэн дууе гоёор дуулажа, хүн зоной альга ташалганда хүртэбэ. СССР-эй арадай артистка Лариса Сахьянова РСФСР-эй арадай артист Петр Абашеев хоёр «Арюун гоохон Ангар дүүхэй» балетhээ нэгэ хэhэг харуулжа, бултаниие баясуулба.

Артистнууд Иванов-Крамской, Тамара Петрова, Борис Векслер, Владимир Михалёв, Сергей Базыкин, Вероника Круглова, Галина Савченко гэгшэдэй гүйсэдхэhэн дуунууд стадион дээгүүр зэдэлнэ. Хүн зоной hонирхохошье гээшэнь аргагүй!

Баяр дээрэ баяр. Ниислэл хотынгоо 300 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадамнай, Хальмагай АССР-эй Хатар, дуунай гүрэнэй «Тюльпан» гэhэн ансамбль хүрэжэ ерээ. Энэ ансамбль 1957 ондо байгуулагдаhан. Мүнөө Агын округто концертнүүдые харуулжа ябаhанаа, түрэл хотодомнай бууба ха юм.

Ансамблиин залуу артистка Елизавета Очарова иигэжэ хөөрэнэ:

— Буряадай АССР-эй ниислэл хото Улаан-Үдын 300 жэлэй ойн hайндэрөөр дайралдан, эндэ ерэhэндээ баяртайбди. Улаан-Үдэ hайхан город байна.

Аха дүү хальмаг арадай ансамбль эндэ хэдэн номернуудые харуулаа. Жэшээлхэдэ, хальмаг арадай «Шарка-барка», «Чичирдык» хатарнууд илангаяа hонин байба. Мүн тэдэнэр буряад арадай «Адуушан» гэhэн хатарые уран гоёор хатаржа, нэрьеэн альга ташалганда хүртөө.

СССР-эй арадай артистка М. Ладынина, Буряадай АССР-эй габьяата артистка Г. Великанова, композитор Е. Радыгин гэгшэдэй гүйсэдхэhэн дуу номернууд ямар hонин байба гээшэб!

Улаан-Үдэ хотомнай, уян нугархай хүбүүд, басагадаа харыш. «Ажалай резервын» бүлгэмэй спортсменүүд Байгалай долги зураглаба.

Тугуудые хиидхүүлhэн мотоциклистнуудэй гүйлгэлдэн гарахада, харашадай амин дээрэ болоходол гэбэ. «Манай городто — 300 жэл» гэhэн үгэнүүд тугууд дээрэнь бэшээтэй.

...Хонгёо дуун, хүгжэм, энеэдэн замханагүй. Хамтын, олоной жагсаалай алхасаhаа газар доhолно хэбэнтэй.

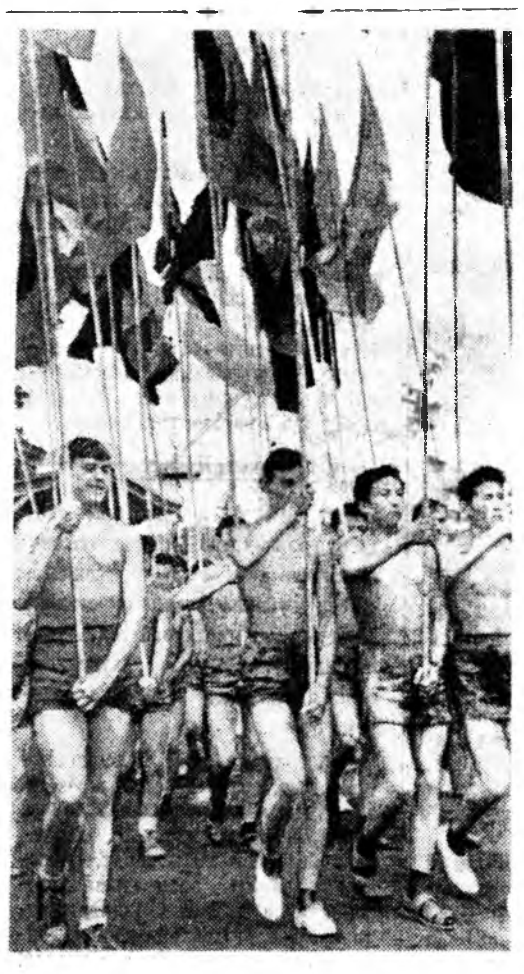
Үдэшэ орой болотор наадан, баяр зугаа үргэлжэлөө.

Улаан-Үдэ хотомнай! Иигэжэ шинии ажалшад, 300 жэлэйш ойе угтан, эршэтэ ажалай, баярай hайндэрэй жагсаалда ябажа, шинингээ хүгжэлтэдэ үшөө ехэ оролдолго, хүсөө үгэхэ байhанаа мэдүүлбэ.

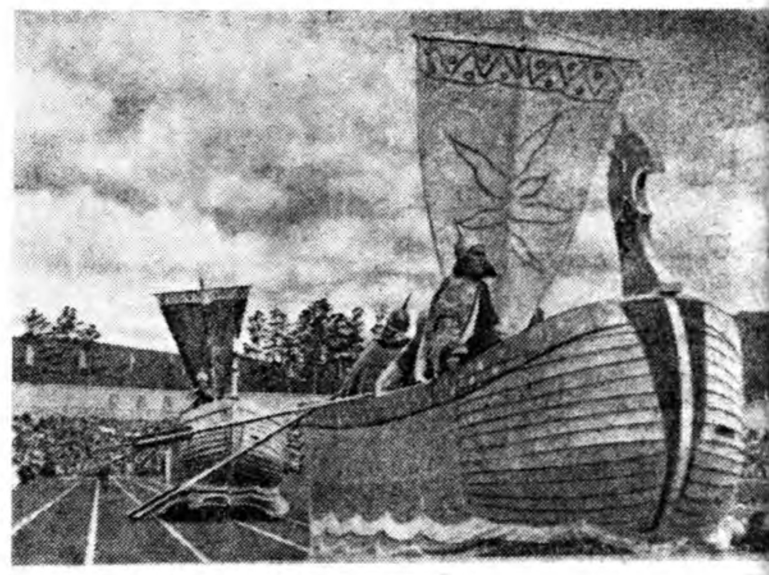
hалбарыш, түрэл хото Улаан-Үдэмнай!

Г. ДАШАБЫЛОВ.
Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Улаан-Үдэ.



Спортсменүүд жагсаалда.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.



Ородой түрүүшын хасагууд «Сэлэнгэ мүрэн дээрэ».



Инструментнүүд дээрэ наададаг гурбан — аккордеонист Борис Векслер, контробас Вл. Михалев, гитарист — Сергей Базыкин.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.



СССР-эй арадай артист Лариса Сахьянова Хальмагай АССР-эй «Тюльпан» ансамблиинхидай дунда.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ШЭНЖЭ, ШАНАРЫНЬ ЭЛИТЭ

Үйлэдбэриин зүблөөн боложо байгаа hэн. Кировэй нэрэмжэтэ үйлсөөр байдаг гурбадахи магазинай филиалай наймаанай залда сагаан халаадтай хүнүүд олон. Зариманиинь прилавкын хажууда, нүгөөдүүлынь хайрсагууд дээрэ hуунхай.

— Түрэл городойнгоо 300 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө дэлгэрhэн мүрысөөндэ оролсожо, абаhан уялгануудаа муу бэшээр дүүргэжэ байнабди. Июнь hарын түсэб 112 процент дүүргэгдээ. Даабариhаа гадуур городой ажалшадта 49 мянган түхэригэй эдеэ хоолой зүйлнүүд худалдагдаа. Нүхэр Евстроповагай даажа байhан бакалейн таhагаархид түсэбөө 15 мянган түхэригөөр үлүүлhэн байна. Тэрэшэлэн загаhанай зүйлнүүдые худалдадаг, гастрономическа таhагууд даабаряа үлүүлhэн байна,— гээд, магазинай директор Наталья Тихоновна Сковородникова элидхэнэ.— Мүнөө гол магазимнай hэльбэн заhабарилагдажа байна. Худалдаа наймаа эрхилхэдэ таатай зохид эрхэ байдал манда олгогдохо. Зорилго юуб гэбэл, худалдан абагшадые культурнаар хангаха, гурбадахи кварталай түсэб болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй.

Энэ зүблөөн тусгаар зарлагдаhан зүблөөн бэшэ юм. Арбан хоногто, hарын туршада ажаллаhанайнгаа дүн согсолжо, ажал хэрэг тухайгаа хөөрэлдэхэ яоадал тус магазинда заншал болонхой.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдые наймаалдаг городой томо магазинуудай нэгэн болохо энэ магазиниие коммунист Сковородникова 14 жэлэй туршада хүтэлбэрилжэ байна. 125 хүдэлмэрилэгшэдтэй, ехэ гастроном гэжэ нэрлэгдэдэг тус магазин худалдаа наймаанайнгаа түсэб hараhаа hара бүридэ үлүүлэн дүүргэжэ, городой эдеэ хоолой магазинуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүү hуури хододоо эзэлжэ ябаhаар.

Эдэ бүгэдэдэ магазинай директор Наталья Тихоновнагай үүргэнь ехэ юм. 100 гаран хүнүүдтэй хүдэлхэ, тэдэнэй ажалые эмхидхэхэ гээшэ (худалдаа наймаанай онсо өөрын шэнжые хараада абабал) тиимэ амархан бэшэ. Гэбэшье нүхэр Сковородникова өөhэдынгөө хүдэлмэрилэгшэдтэй, худалдан абагшадтай үгээ ойлголсодог, урин даруу, налагай зантай хүтэлбэрилэгшэ. Хүнүүдтэй хөөрэлдэжэ, захяа заабари үгэхэ, бодото туhаламжа үзүүлхэ сагаа олоод лэ байдаг.

Гадна нүхэр Сковородникова городой эрхим пропагандистнарай нэгэн гэжэ тоологдодог. Коллективтээ эмхидхэгдэhэн мүнөөнэй политика шудалха кружогые хүтэлбэрилжэ гараа. hуралсалай дүн гаргаха хэшээл дээрэ hуралсагшадынь программаар хараалагдаhан материалнуудаа hайн мэдэхэ байгаа.

Тэрэшэлэн магазинай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ойлгуулалгажын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайнаар табигданхай. Долоон хоногтоо политинформаци, үдын забhарлалгын үедэ хөөрэлдөө, газетэ уншалга болодог. Түсэбөөр хараалагдаhанай ёhоор, лекци, элидхэл уншагдадаг. Булта Наталья Тихоновнагай үүсхэлээр эдэ бүтэнэ.

«Манай Наталья Тихоновна» гэжэ магазинай хүдэлмэрилэгшэд, олохон худалдан абагшад хэлсэдэг болоhондонь коммунист-хүтэлбэрилэгшын, пропагандистын шэнжэ шанар элитээр харагдана гэжэ hанагдана.

Д. КОЛМАКОВ.

УЛААН—УДЫН ЛВРЗ-дэ

БОДОТО ХЭРЭГТЭМНАЙ ТУҺАТАИ...

Партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай ээлжээтэ семинар эндэ һаяхан үнгэрбэ. Тус семинар дээрэ эмхидхэлэй хүдэлмэриин асуудалнууд таоигдаа. Гадна партийна һуралсалай үнгэрһэн жэлэй дүн тухай парткомой партийна гэгээрэлэй кабинедые даагша Г. Е. Бердников элидхэбэ. Бии байһан алдуу, дутуу дундануудые хараадаа абан, ерэхэ һуралсалай жэлдэ эртээнһээ бэлдэхэ тушаа тэрэ дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэбэ.

Һүүлээрнь семинарта хабаадагшад ниислэл хотынгоо түүхэтэ газарнуудаар экскурси хэһэн байна.

Заводой партийна комитет иимэ семинарнуудые һара бури үнгэргэдэг юм.

— Бодото хэрэгтэмнай иимэ саг үргэлжын семинар, илангаяа партийна хүтэлбэрилхы хүдэлмэри тухай хөөрэлдөөн һая һунгагдаһан секретарьнарта угаа туһатай,—гэжэ партийна эхин организацинуудай залуу секретарьнар мэдүүлнэ.

ЭЭЛЖЭЭТЭ НОМЕР

Олон мянган ажалшадай хоёрдохи халаанда гараха, удаань түрүүшын халаанда ажаллаһан хүнүүдэй бусаха багаар заводой радиогазетын ээлжээтэ номер дамжуулагдадаг. Ниислэл хотынгоо 300 жэлэй ойдо тус номер зорюулагданхай. Энэ һайндэрые угтуулан, заводой коллективэй туйлаһан ажалай амжалтанууд, түрүү мастерска участогууд тэндэ дэлгэрэнгыгээр харуулагданхай. Ажалай түрүүшүүлшье тухай магтаал толилогдонхой. Хүдэлмэришэдэй социалис городогоо ногооруулха, гоё һайхан набша сэсэгээр шэмэглэхэ, гэр бараануудаа гоёон сагаадаха тушаа хэгдэжэ байгаа туйлай ехэ хүдэлмэри тушаа кадрнуудые эрхилхэ талаар заводой начальнигай туһалагша нүхэр Студенниковтэй хөөрэлдэһэн радиорепортаж мүн дамжуулагдаа.

ШОГ ЗУРАГУУДАИ ҮҮРГЭ

Ажалай журам бэхижүүлхэ, ниитын ёһо гурим эбдэхэ ябадалтай тэмсэхэ хэрэгтэ уран хурсаар харуулһан шог зурагуудай удха шанар бүгэдэндэ мэдээжэ. Иимэ зурагууд заводой цех бүхэндэ гаргагдадаг юм. Заводой гол воротагай дэргэдэ «Пескоструйка» гэжэ нэрлэгдэн, саг үргэлжэ гаргагдадаг юм. Тэрэнэй ээлжээтэ хуудаһанда томо котёл бүтээлгын цехэй кузнечно-штамповочно участогто хүдэлдэг Самбиловай бригада харуулагданхай.

Ушар юуб гэхэдэ, тус бригадынхид салингаа абаһандаа «шалтаад», ажалайнгаа һүүлээр магазинай дэргэдэ хатуу харые гэмгүйхэн барижа, тэрэнэйнгээ охиндо хэрүүл, наншалдаа гаргаһан байгаа. Тиимэ бузар муухай хулиган аяг ааша гаргаһандань арадай сүүд Мавродские 15 хоногоор, Цыденовые 8 хоногоор, Самбиловые 5 хоногоор хаалтада хаажа, Быковтэнь 15 түхэриг мүнгэн яла тохоо юм. Зүб даа, эдэ дүрбэн хүйхэрнүүдые ниитын ёһо гурим эбдэжэ, ажалдаа ерэнгүй ябаһыень хадхуу, хурсаар шоглон зуража, заводой «Пескоструйкын» хуудаһанда толилжо, оло мянган хүнэй шог зугаа табиһан ушар хадаа гансаханшье тэдэниие залан, харгыдань оруулха бэшэ, мүн олониитын дунда хүмүүжүүлхы удха шанартай байна бшуу.

Г. ДОНДУКОВ.



Июлиин 17-до металлургнуудай үдэр. Совет арад энэ үдэрые баярай оршон байдалда тэмдэглэхээр бэлдэнэ. Хара, үнгэтэ металлурги хүгжөөхэ, рудагай хэбтэшэ бэдэрэн олохо хэрэгтэ Коммунис парти, Совет правительство ехэ анхарал хандуулна. Актюбинска металлургнууд хахад жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэжэ, хэдэн арбаад мянган түхэригэй арьбалалта оруулһан байна. Зураг дээрэ: металл шудхагдажа байна.

ТАСС-ай фотохроникэ.



Эрдэмтэ нэрэ зэргэ олгохо соведэй түрүүлэгшэ, тус институдай ректор профессор Василий Родионович Филиппов диссертаци бариха зүблөө нээбэ.

—Энэл даа, Раиса Тимофеевна Мартынюк, манай Буряадта түрүүшын диссертаци бариха хүн, —гээд эрдэмтэ секретарь хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат Андрей Григорьевич Давыдов сугларгашадтай танилсуулна.

Тэрэнэй багахан намтар тухай хөөрэхэ болоо һаа иимэ:

Усть-Каменогорско техникум дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Новосибирскиин хүдөө ажахын институтда ороһон. Тэрэ институдаа энэ нүхэр

РЕПОРТАЖ

ТҮРҮҮШЫН ДИССЕРТАЦИ

Буряадай хүдөө ажахын институдай № 447 аудитори соо хүн зон олооро сугларанхай. Эндэ Буряадай хүдөө ажахын институтда эгээл түрүүшын диссертаци барилга эхилхэнь ха юм.

Хаана эрдэмтын нэрэ зэргэ абаа һэмтэ гэһэн асуудалда:

— Улаан-Үдэдэ, — гээд, харюусаха хүн бии болобо.

«Казахстанай областиин шэнэ газарта хабарай шэниисын холимол сорт тарилга» гэһэн темээр Р. Т. Мартынюк диссертаци барихань.

эрхим һайнаар дүүргэһэнэй һүүлээр өөрынгөө түрэл колхоздо, Зүүн-Казахстанай областидо 3 жэл агрономоор ажаллаа. Областной Соведэй депутадаар һунгагдаһан. Коммунист нэрэеэ дээрэ үргэн ябадаг.

Раиса Тимофеева Целиноградска хүдөө ажахын дэргэдэхи аспирантурадахи селекциин отделенидэ һуража байхадаа, ходоодоо гандадаг газарта тогтууритай яровой шэниисэ ургуулжа абдаг болохо байна гэһэн зорилго урдаа табяад, хүдэлжэ ороо һэн.

Хойто Казахстан хадаа шииг нойто ороолгоороо, хүйтэн, халуунайнгаашье талаар манай Буряадай талалиг аймагуудтай тон адли. Тиимэһээ Раиса Тимофеевнагай шэлэһэн диссертациин темэ маанадта тон һонирхолтой.

Энээн тушаа тусгаар элидхэл бэлдэһэн Эрхүүгэй хүдөө ажахын институдай профессор С. Н. Буддо, Буряадай хүдөө ажахын институдай доцент Н. В. Барнаков гэгшэд Р. Т. Мартынюгай хүдэлмэри теоретическэшье, мүн үйлэдбэриингөөшье талаар айхабтар ехэ удха шанартай гэжэ тэмдэглээ.

— Ганданги улариилтай газарта, илангаяа оронойнмай зүүн хизаарнуудта газар тарялан ургуулха асуудалнуудта горитойхон нэмэри болоно. Иимэ газарта холимол сортын үрэһэ хэжэ тариха гээшэ нилээдгүй удха шанартай ха,— гээд Раиса Тимофеевнагай хүдэлмэриие эрхилэгшэ Ленинэй нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна хүдөө ажахын академиин бодото гэшүүнакадемик В. Г. Кузьмин тобшохоноор хөөрөө һэн.

Раиса Тимофеевна Мартынюк хүнүүдэй олон тоото асуудалнуудта тон зүб, дэлгэрэнгы харюу үгэнэ. Нүхэр Мартынюк хүдөө ажахын эрдэмэй кандидадай нэрэ зэргэ шадамар бэрхээр, һайн бэлэдхэлтэйгээр тушааба гээшэ,— гээд эрдэмтэ нэрэ зэргэ олгодог соведэй гэшүүд нэгэн доро шиидэбэ.

В. ХАРАХИНОВ,
манай тухай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Р. Т. Мартынюк.

Э. ЛАПИНАЙ фото.

Хүдөөгэй соёлой шухала асуудал

ХАМТА ДЭЭРЭНЬ ШИИДХЭБЭЛ ДЭЭРЭ

Манай Гильбэрэ нютагай «Коммунизм» колхоздо мянга табан зуугаад хүн (үхибүүдтэеэ) ажаһууна. Эдэнэймнай али бүхы эрилтэ үдэрһөө үдэртэ ургажа байһаниинь элитэ ааб даа. КПСС-эй XXIII съезд хүдөө нютагуудай соёл культурын хүгжэлтэдэ ехэ һаналаа табижа, с шанхи хараа бодолнуудыемнай эли тодоор заажа үгөө. Хото, хүдөөгэй ехэ илгаае болюулха, бар хүсэнэй ба ухаан бодолой ажал хүдэлмэриие дүтэрхы шанжэтэй болгохо гэһэн партиин шухала заабариие бэелүүлхын тулада ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байһаниинь ойлгосотой.

Б. Аюшин клубуудай барилга тухай яһала зүб асуудал табяа, һанамжа дурадхалнуудые оруулаа. «Театр гээшэ хубсаһа тайладаг газарһаа эхилдэг»,—гэжэ хөөрэлдэдэгби.

1964 ондо найма һарын турша соо манай «Коммунизм» колхоз хоёр зуун табин хүнэй һууритай соёлой ордон бариһан юм. Энэ барилгада зуун гурба мянган түхэриг гаргашалагдаа һэн. Колхоздомнай хэды ехэ гаргаша болооб. Теэд энэ ордомнай гаргашаая хэр зэргэ харюулна гээшэб гэжэ бодожо үзэхэ ёһотой болонобди.

Сэхыень хэлэхэдэ, мүнөөдэр соёлоймнай ордон өөрынгөө даабари дүүргэнэгүйл даа. Ганса барилгын талаар тогтожо хэдэн үгэ хэлэе. Манай соёлой ордонгой барилгые хаража үзэбэл, дэншье һайн бэшэ. Проектнь Москвада хэгдэһэншье һаа, Улаан-Үдын «Красноярскгипросовхозстрой» гэжэ зургаанһаа абтаһан аад, ехэл дутуу дундатай байгаа. Энэ талаар мэргэжэлтэд энэ проектые һайса хаража үзөөд, эндэхи байра байдалдаа тааруулжа үзэхэ байгаа гэжэ һанагдана. Наада захыень абаад үзэхэдэ, ендэрэй хажуудахи гримеровочно хайшаашье гараха үүдэгүй. Артистнар тэрээн соо оробол, нааданай дүүрэтэр байха зэргэтэй. Ядахадаа бидэ өөһэдөө шулуун ханыень сүмэр сохёод, үүдэ гаргажа байнабди. Түрүүшээр энээниие хайхаржа харaaгүй манай гэм. Теэд барилгын ябажа байхада ямаршье техник гү, али инженер-барилгашан гэжэ байгаагүй. Эдэ мэргэжэлтэднай булта түб руугаа хородог болоо юм гү, али яагаа юм.

Хэрбээ инженер энэ барилгые үдэр бүри шалгажа байгаа һаа, фундаментыень ондоогоор табюулха байгаа бшуу. Энээн дээрэһээ боложо, ордонгой хана гантажа эхилэнхэй. Хоёрдохёор, муу грунттай газар оложо барюулһан бидэ гэмтэйбди. Эндэхи газарай ходоодоо дороһоо нойтон байдаг дээрэһэнь, клубай зосоохи шиигтэжэ, штукатурын хобхоржо унана.

Ерэхэ жэлнүүдтэ соёлой ордонгуудые барюулха колхоз, совхозуудта болоод элдэб эмхи зургаануудта хэтэ мүнхэдөө маанадаа сэнгүүлжэ байха газараа, тон һайса бодомжолжо, барилгын проектнэ конторотой тон нягта холбоотойгоор, инженер-барилгашанай ударидалга доро эмхидхээ һаа дээрэ гэжэ һанамжаяа хэлэхэ ёһотой болоно.

Ехэ ехэ ордонгуудые, һургуулинуудые гү, али малай байрануудые шулуугаар барюулхадаа, зайгуул барилгашадые хүлһэлхэ гээшэ тон буруу байна. Хэрбээ барилгын проектын конторотой хэлсээ баталжа, холбоо барисаатайгаар барилгаяа ябуулбал, шанарайнь һайн байдагынь элитэ. Юуб гэхэдэ, барилгын ябажа байхада, тэдэнэй зүгһөө тусхай мэргэжэлтэн байд гээд лэ шалгажа үзөөд, дархашуулда дутуу дундыень ходо хэлэжэ үгэдэг бэзэ. Барилгын дүүрээд байхада, барюулһан бариһан хоёр эмхи зургаанууд өнэ ажалаа тушаалсахадаа, ямаршье дутагдалгүйгөөр, гомдол тоосоогүйгөөр абалсаха болоно.

Соёл культурын министерствын дэргэдэхи барилгын сектор эдэ жэлнүүдтэ баригдаха, мүн баригдажа байһан хүдөөгэй соёлой ордонгуудта онсо һаналаа табижа, байра дээрэнь хаража үзөөд, дутуу дундыень заажа үгэжэ байха зэргэтэй.

Юрынхыдөө шэнэ барилга хэхэдээ, ниитэ дээрээ тосхонойнгоо шэнэжэ түхэл харалсаха (ниитын түсэб хараадаа абалсаха) ёһотойбди. Эдэ бүгэдые хаража үзэхэдэ, ехэл баазаар (холын хараагүйгөөр гэхэ юм гү) барилга хэгдэнэ гэжэ тэмдэглэмээр. Үнэндөө барилга гээшэмнай саг сагайнгаа эрилтэдэ харюусаһан зохёол бүтээл ха юм даа. Зохидоор, таарамжатайгаар түсэблэжэ бариһан тосхониие харахада, нюдэндэ урин, наадажа байһан мэтэ байдаг ха юм. Теэд эдэ бүгэдэндэ һаналаа табина гүбди? Үгы. Юрэнхыдөө манай хүдөө тосхон ямар байха ёһотойб? Энээн тушаа хүнүүд һайсал бодожо үзэдэг байһай. Теэд энэ хэрэг шиидхэгдэнгүй байһан зандаа. Хүдөө тосхоной гол шухала гоёолто болохо соёлой эмхи зургаануудай байшангуудые муугаар, байхын бараагаар барюулдаг ушар хадаа энээнэй гэршэ мүн. Гансал манай нютагта иимэ бэшэ. Тиимэһээ энэ асуудалые ниитэ дээрэнь шиидхэхэ гэхэ гү, али ямар нэгэн типовой проектээр, холын хараатайгаар хүдөө тосхониие барюулдаг болохоор болоо бэшэ гү?

Саашадаа соёлой ордонгой ажал хүдэлмэри һайжаруулха шухала. Мүнөөдэр энэ хүдэлмэри хүн зоной эрилтэ дүүргэнэгүй. Энэмнай тусгаар ехэ асуудал ааб даа. Энээн тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтохоёо һананагүйб. Тиигэбэшье энэ талаар муу байһанаа хоёр үгөөр тэмдэглэхэм. Элдэб уран һайханай ажал хүдэлмэри ябуулагданагүй. Пианино болоод духовой оркестр гэхэ мэтэ хүгжэмэй инструментнүүд бии. Тэдэмнайшье ханхинадаггүй. Эдэ бүгэдэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, тусхай мэргэжэлтэн хүдөөдэмнай дутана ха юм. Мүнөө хүдэлжэ байһан ордонгой хүтэлбэрилэгшэ өөрынгөө ажалай талаар ямаршье мэргэжэлгүй. Үнгэрхэдөө ажалдаа хайша хэрэгээр хандана.

Хойшодоо түб хотоһоо соёл культурын, барилгын г. м. элдэб дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэдые хүлеэжэ байнабди гэжэ хэлээд, энэ хөөрөөгөө дүүргэхэм.

Н. КОКОКИН,
Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой парткомой секретарь.

МОСКВА. П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ уласхоорондын гурбадахи конкурс эндэ үнгэргэгдэһэн байгаа. Эндэ Ленинградай 16 наһатай Григорий Соколов (баруун тээһээ) түрүү һуури эзэлжэ, нэгэдэхи шан, алтан медальтайгаар абаба. Хоёрдохи —мүнгэн медаль Миша Дихтер (США) гэгшэдэ олгогдоо.

ТАСС-ай фотохроникэ.



ЭБТЭЙ ЭМХИТЭЙ КОЛЛЕКТИВ

Хирпиисэ хэбтэ сохидог полуавтомат жэгдэхэнээр хүдэлнэ. Тэндэ ажаллажа байһан хүнүүд мүн лэ гэбдэнэгүй.

Хүдэлмэриин үрэ дүн харуулһан самбар дээрэхи «ээлһэн һуури» гэжэ бэшэгдэһэн хүсэнэг соо мастер Веселковагай нэрэ гушаа «нэгэ» гэһэн тоо табяатай. Елена Матвеевна самбарай хажуугаар гараха зуураа үлэ мэдээшэ болон миһэд гээд үнгэрнэ.

— Үсэгэлдэр бараг хүдэлөө байнабди,—гэжэ гүбэд гээд, тэрэ саашаа яаралтай алхална.

Хоёр жэлэй саада тээ Елена Матвеевна өөрынгөө нүхэдтэл хирпиисэ хэбтэ сохилсожо байһан юм. Оролдосотой хүдэлмэришэн байһан дээрэһээ жиирэй хүдэлмэришэн ябаһанаа, удаань бригадир болгогдоод, хахад жэлэй үнгэрөөд байхада халаанай мастер болоһон байна.

Мүнөө тэрэнэй халаан эбтэй эетэй долоон эхэнэрнүүдһээ бүридэһэн коллектив. Хүдэлмэришэдынь тогтууритай, бултадаа таба, долоон жэл соо нэгэ газартаа таһалгаряагүй хүдэлнэ. Оньһото техникэнь хүушарад гэһэншье һаа, тэрэнээ шадамараар ашагланад.

Хамаг хэрэгээ хамтынгаа хүсөөр шиидхэлгэһээ ажалай амжалта туйлагдана гэжэ тэрэ һайса мэдэнэ.

Нүхэр Веселковагай халаан мастер Федоровагай халаантай мүрысөөтэй. Тэдэнь бэһэл түрүү зэргэдэ ябадаг. Эдэниие хүсэхэ гээшэ хүдэлмэришэдэй хүнэй хэрэг байгаа. Үдэр хоногой үнгэрхэ бүхэндэ өөһэдынхиеэл абажэ, нүгөөдүүлээ илахын хойноһоо эршэмтэй шангаар ажаллана.

В. ТОЛСТИХИН.

Корей арадтай һанал нэгэдэлгын һара

МАНАЙ ХАНИ БАРИСААН БАТА БЭХИ

Залуу Корейн Арадай-Демократическа Республикада американ империалистнууд, лисынмановска бандинууд 1950 оной июниин 25-да зэбсэгтэ добтолго хээ һэн.

Корейдэхи дайн байлдаае һүжэрөөхэдөө, американ эзэрхэг түримхэйшүүл нэгэ сохилтоор оронииe эзэмдэхэ, тиигэжэ Ази түби дээрэ өөрынгөө хэдэг гэмтэ муухай эзэрхэг ябуулгые үргэдхэхэ гэжэ эрмэлзэһэн байгаа бшуу.

Гэхэ зуура корей арад Корейн Ажалай партиин уряагаар үнэн зүб, баатарлиг дайнда жагсан боложо, американ империализмые диилээ, эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалаа хамгаалан, ехэ илалта туйлаа, Ази болон бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ горитой туһа нэмэри оруулаа. Үнэн зүб тэмсэл хэхэдээ, корей арад Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай, дэлхэйн бүхы түрүү үзэл баримталдаг арадуудай зүгһөө амжалтатайгаар дэмжэгдэдэг байгаа.

Дайн корей арадай ажабайдалдахи шэрүүн шанга шалгалта болоһон байна. Энэ дайн хүн зониень ехээр хороон хохидоогоо, ороной экономикые ехээр һандаргаа. Тиихэтэй хамта энэ дайн хадаа өөрынгөө революционно туйлалтануудые, эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалые хамгаалхын тулада жагсан болоһон арадые империализм һүгэдүүлжэ шадахагүй гэжэ үшөө дахин гэршэлэн харуулаа.

Дайнһаа уламжалан болоһон ехэ һандаралгые орон эблэрэлгэ багаһанай һүүлээр зайсуулжа ороо һэн. Арадай шэн зоригтойгоор ажаллаһанай ашаар Корейн Арадай-Демократическа Республика арадай ажахые һэргээхэ, хүгжөөхэ гурбан жэлэй болон табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргээ, мүнөө арадай ажахын бүхы һалбаринуудые техникын талаар шэнэдхэн табиха гол зорилготой долоон жэлэй түсэбые бэелүүлжэ байнхай.

Социализм байгуулхын түлөө дайнай хойто тээхи үедэ болоһон үргэн ехэ тэмсэл соогуур КНДР-эй город, тосхонуудта үйлэдбэриин социалис харилсаан хүсэдөөр илаа. Энэ хадаа республикын экономико болон соёл культурые түргэнөөр хүгжөөхэ шиидхэхы нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоһон байгаа.

Колониальна дарлалтын хүндэ хүшэр үлэгдэлнүүдтэй, экономическа талаараа гээгдэнги орон байһан Корейн Арадай-Демократическа Республика хүгжэнги индустриально-аграрна социалис гүрэн болоо. Ороной арадай ажахыда промышленностиин эзэлдэг хэмжээн 1946 ондо 28 процент байһанаа үнгэрэгшэ жэлдэ 75 процент хүрэтэр дээшэлээ.

Экономикые хүгжөөлгөөр КНДР-эй туйлаһан амжалтанууд капиталис ажахыда орходоо социалис ажахын угаа ехээр бүлюу байһые гэршэлжэ үгэнэ. Энэ хадаа Хойто болон Урда Корейн үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудай хүгжэлтые сасуулжа үзэхэдэ илангаяа эли болоно.

Арадай засагай тогтоһонһоо хойшо республикын хүдөө ажахы ехэхэн амжалта туйлаа. Демократическа аграрна реформын хэгдэһэнэй, тарялашадай ажахынуудые социалис ёһоор кооперацида оруулһанай ашаар хүдөө тосхонуудта хуушанай, феодальна шахуу үйлэдбэриин харилсаан хэтэдээ усадхагдажа, помещигүүд болон нюдарган баяшуулай шэрүүн шанга мүлжэлгэ эсэслэн зайсуулагдаа. Мүнөө республикын бүхы тосхонуудай 95,5 процентнь электрын элшэ хүсөөр хангагданхай, полинууд дээрэнь 22 мянга шахуу трактор, 4 мянга шахуу ашаанай автомашина, бусад олон хүдөө ажахын техникэ хүдэлнэ.

Ниитын социалис байгуулалта, экономикын талаар туйлагдаһан амжалтанууд хүн зоной материальна байдал һайжаруулха болбосоролыень дээшэлүүлхэ бүхы эрхэ байдал республика дотор бии болгоо. Имагтал 1963—1965 онуудай үедэ национальна доход 9 үлүүтэй дахин нэмээ. Хото, тосхонуудай түхэл янза танигдашагүйгөөр хубилаа. Ажалшад хэдэн арбаад мянган шэнэ байра абаһан байна.

Арадай-демократическа байгуулалтын эрхэ байдалда ажалшадай бэеын элүүр тухай саг үргэлжын анхарал оролдолго гүрэн гаргана. КНДР-тэ хүн зон медицинскэ талаар түлөөһэгүйгөөр хангагдадаг. Жэл ерэхэ тудам медицинскэ эмхи зургаанууд олон болоно.

Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал республика дотор уни хада усадхагдаа. КНДР Азиин оронууд сооһоо эгээн лэ түрүүн долоон жэлэй уялгата һуралсал бэелүүлээ, мүнөө арбан жэлэй уялгата һуралсал болон техническа һуралсал бэелүүлхэ бэлэдхэл хэгдэжэ байнхай. Орон дотор зуу шахуу дээдэ һургуули бии, тэндэ мэргэжэлтэй кадрнууд бэлдэгдэдэг.

1965 оной эхинэй үеэр арадай ажахын бүхы һалбаринуудта хамта дээрээ 290 мянга гаран техническэ хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хүдэлдэг байгаа. Энэ хадаа сүлөөрхын урда гээхидэ орходоо 240 дахин олон. Хэдэн зуун театр, кино театр, библиотекэ, культурно-гэгээрэлэй бусад эмхи зургаанууд республика дотор байгуулагданхай.

Социалис байгуулалтын замаар дабшахадаа корейн Арадай-Демократическа Республикын туйлаһан амжалтануудаар аха дүү корей арадтай хамта совет хүнүүд үнэн зүрхэнһөө баясана. Эдэ амжалтануудтань бусад арадууд, илангаяа колониальна дарлалтаһаа сүлөөржэ, бэеэ даагаад хүгжэжэ эхилһэн арадууд ехэ анхарал хандуулна.

Экономикын, наука болон культурын талаар СССР КНДР хоёрой хоорондохи аха дүүгэй харилсаа холбоон угаа үргэнөөр хүгжэн бэхижэжэ байнхай.

Советскэ Союзай болон Корейн Арадай-Демократическа Республикын правительственна делегацинуудай хоорондо энэ оной июниин 8-һаа 20 хүрэтэр болоһон хэлсээнэй амжалтатайгаар дүүрэһые бүхы совет арад гүнзэгы ехээр һаналаа ханан үгтэа. СССР КНДР хоёрой хоорондо 1967—1970 онуудта экономическа, техническэ харилсаа холбоо байгуулха тухай хэлсээндэ, загаһа барилгаар манай оронуудай харилсаа холбоон тухай протоколдо гар табигдаа.

Манай оронуудай хоорондо тогтоһон аха дүүгэй хани харилсаа холбоон манай арадуудай аша туһада, бүхы социалис оронуудай болон уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй аша туһада тааруугаар хүгжэн бэхижэхэ гэжэ бүхы совет хүнүүд лаб этигэнэ.

Эхэ ороноо түргэнөөр нэгэдүүлхын тулада КНДР-эй правительство эсэшэ сусашагүй хүсэлэл оролдолго гаргана. Энэ зорилгоор Корейн хоёр хубиин хоорондоо ойртолсолгодо зорюулагдаһан тодорхой дурадхалнуудые КНДР-эй правительство оруулдаг байха юм. Урда Корейһээ американ сэрэгүүдые гаргаха, Эхэ ороноо өөһэдөө нэгэдүүлхэ эрхэ арадта олгохо гээшэ Корейн асуудал амжалтатайгаар шиидхэхэ гол шухала эрхэ нүхэсэл болоно гэжэ КНДР-эй правительство тоолоно. «Орон заабол демократическа, амгалан ёһоор, газаа тээһээ хамааралсалгагүйгөөр нэгэдүүлэгдэхэ ёһотой» гэжэ Корейн Ажалай парти, КНДР-эй правительство тоолодог гээд нүхэр Ким Ир Сен нэгэтэ бэшэ онсолон тэмдэглэһэн байха юм. Энэ һайн һайхан зорилго дүүргэхын тулада КНДР-эй правительствын гаргадаг хүсэлэл оролдолго ороной хойто болон урда талада һуудаг бүхы корей арадай аша туһада тааралдана.

Корейн асуудал амгалан ёһоор шиидхэхэ хэрэгтэ урда Корейе өөрынгөө колони, сэрэгэй плацдарм, Ази болон Алас-Дурна зүгтэ аюултай ябуулгануудые хэхэ туламта болгоһон американ империалистнууд, Урда Корейдэхи туһамаршадай засаг гүрэ һаад ушаруулна. Энээн тухай 16 жэлэй урда тээ Корейдэ һүжэрөөгдэһэн дайн байлдаан гэршэлжэ үгэнэ. Баатарлиг вьетнам арадта эсэргүү гэмтэ муухай дайн байлдаанда хабаадахын тулада Урда Вьетнам уруу Урда Корейн солдадуудые Вашингтоной заабаряар эльгээдэг баримтанууд энээниие харуулна.

Урда Корейн болон Японой хоорондохи харилсаа «түримшуулга» гэжэ нэрлээд, Урда Корейн зонхилогшод Японой монополис этэгээдүүдтэй 1963 оной июньдэ үгэсэлгэ хээ гэжэ мэдээжэ. Энэнь Вашингтоной баалалгаар хэгдэһэн байгаа. Американ империалистнуудай, Японой монополис этэгээдүүдэй болон Урда Корейн арадта харша бүлэгэй хоорондохи үгэсэлгын муу хойшолонтой байһаниие хоёр ороной демократическа олониитэ ойлгодог байна. Энэ юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, Япон Урда Корей хоёрой хоорондохи хэлсээндэ эсэргүүсэн, хоёр ороной олониитэ тэмсэл хэдэг байна.

Гэбэшье империалис этэгээдүүд Япон Урда Корей хоёрой хоорондохи үгэсэлгөөр һанаагаа амараагүй, харин шэнэ эзэрхэг түримхэй бүлэглэл байгуулжа ороо.

Эрхэ сүлөөгэй, национальна бэеэ даанхай байдалай, социальна дэбжэлтын түлөө тэмсэжэ байһан Азиин арадуудые, бүхы дэлхэйн эб найрамдалда дуратай арадуудые империалистнуудай шэнээр үһэрижэ байһанда эсэргүү эрид шанга буруушаалгые совет арад бүхы түрүү хүн түрэлтэнтэй хамта элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Американ империалистнуудай һүжэрөөһэн убайгүй муухай эзэрхэг ябуулгада эсэргүүсэн, хүндэ хүшэр, үнэн зүб тэмсэл хэжэ байһан вьетнам арадтай хүсэдөөр һанал нэгэдэжэ байһанаа СССР-эй болон КНДР-эй арадууд элирхэйлэн мэдүүлнэ. Урда Вьетнамай патриодуудые американ сэрэгэйхидэй, Урда Корейдэхи туһамаршадайнь зэрлиг муухайгаар хашажа, хэһээжэ байһые, хорото бодосууд болон гал шатаадаг бомбонуудые хэрэглэлгые СССР-эй болон КНДР-эй арадууд уур сухалтайгаар буруушаана. Вьетнам арадта социализмын оронууд бүхы шухала туһаламжа болон дэмжэлгэ ходоодоо үзүүлдэг байха.

Советскэ Союзай болон КНДР-эй ажалшад ходоодоо суугаа ябадаг байгаа, ябахашье. Манай оронуудай хоорондохи хани барисаан ниитын хэрэгэй түлөө хамтын тэмсэлдэ хүсэ шадалымнай улам арьбадхаха. Социализм байгуулгада, Эхэ ороноо нэгэдүүлхэ һайн һайхан хэрэгые бэелүүлгэдэ шэнэ амжалта туйлахыень корейдахи ханинар болон аха дүүнэртээ совет хүнүүд хүсэнэ.

З. ГУСЕЙНОВА,
Азербайджанай Дээдэ, тусхай дунда һуралсалай министр, Ази, Африкын оронуудтан һанал нэгэдэлгын Советскэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо. (АПН).

САЯАНАЙ ХУБИ ЗАЯАН

Хүн бүхэн өөр тухайгаа дэмы хөөрэхэгүй. Даруу зантай хүзүүд тиимэ байдаг. Тэдээн тухай дам хүнүүдһээ дуулажа мэдэхэш. Түрэлхиин хэлэгүй, дүлии хүнүүд бүришье һаа... Тэдэнэй хуби заяан әлдэб байдаг гээшэ. Саян Замбаловай эдир наһанай ябадал әгээл тиимэ.

Юун дээрэһээ тэрэнэй хуби заяан татагдааб? Саянай эжы хүбүүн тухайгаа хэды һанаата болоошье һаа, урдынгаа заншал табингүй, халтад гэһэнһээ хойшо лама бурханда һүзэглэжэ, тэрэнэй адхагта баригдажа байгаа. Эрдэм һургуулигүй эхэнэрэй гэм зэмэ бэшэ ааб даа. Тэрэ хүгшэн хүбүүгээ хаанашье ябуулангүй байлгаһан өөрынгөө буруугые мүнөөшье мэдэрхэгүй байха. Хэлэгүй дээрэһээ хүбүүм төөришэнэ аа гү, али уһа саһанда орошоно аа гү,—үгышье һаа, ерэһэн ошоһон хүнүүдтэ харагдажа, буруу юумэ хэжэрхинэ аа гү гэжэ ходол һэнаагаа зободог байгаа ха юм. Һургааб гэжэ зобоожорхихо хаб гэжэ бододог байгаа.

Хориин хүдөөгэй нэгэ тосхоной хүбүүн өөрынгөө хайран бага наһые эхынгээ хажууда иигэжэ үнгэргөө. Ямар нэрэтэйгээшье хүсэд мэдээгүй ябаһан. Малай байра, полиин стан болон бусад оршон тойронһоо ондоо юумэ дэлхэй дээрэ бишшье юумэ гэжэ мэдээгүй байгаа. Хорин дүрбэ наһа хүрэһэн хойноо Замбалов Саян Улаан-Үдэ ерэжэ, хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулида ороһон байна. Удаань локомотив-вагон заһабарилгын заводой богоһо алхан гэхэдэ, һараһаа газар дээрэ буушаһан шэнгеэр һанаа.

Энэ хүнийе һургаха хожом болошоо ха? гэһэн асуудал табан жэлэй саада тээ эгээн шадабаритай һургагша өөрөө өөртөө табяа. Улаан-Үдын ЛВРЗ-дэхи дүлии хүнүүдэй Бүхэсоюзна бүлгэмэй ахалагша инструктор-оршуулагша Вера Моисеевна Клобукова энэ түүхэ тухай хөөрэхэдөө иигэжэ тайлбарилна:

— Замбаловай наһан үнгэрэд гэжэ юумэндэ һуралгаһаа сэхээр хожомдоһон байгаа. Хэр һураха гээшэб гэжэ һанаһаншье байгааб. Хэн мэдэбэ, хэрбээ Буряадай АССР-эй габьяата багша Валентина Максимовна Абрамовагай гү, али заводойнгоо коллективэй оролдолго анхаралаа таблагүй һаань, саашадаа юун болохо байгаа һэн хаб,—гэнэ.

Екатерина Максимовна Саянтай хамта гэрэлэй хажууда һуугаад, хэшээлээ хэр ойлгожо абанаб гэжэ ажаглаа. Зангалга, урал аманай хүдэлэлгөөр юумэ ойлгуулан һургажа эхилбэ. Ядалсад гэжэ юу хээ тухайлхатай болоо. Һурахын хойноһоо оролдоходоо, эсээ сусаашье ааб даа. Тиигэһээр байтараа юумэ удхалжа мэдэхэ болохолоороо хэдэн үгэ холбожо, хүнтэй харилсадаг болобо. Тэрээндээ урмашаа, баярлаа.

— Саянтай танине танилсуулһуу. Гансашье Саян бэшэ, заводтомнай зуун таби гаран иимэ хүнүүд бии,—гэжэ Вера Моисеевна хэлэнэ.

Цехүүд соогуур ябахадамнай, модошо дархашуул, слесарьнүүд, котельщигүүд, булад хайлуулагшад тон илдамаар бидэнние амаршална. Тэдэнэр ажалда дуратай, үнэн сэхэ, хүндэтэй хүнүүд. Энэ бишыхан, эбтэй эмхитэй коллективэй хуушанай хүдэлмэришэн Григорий Григорьевич Хохловтой хөөрэлдэбэбди.

Нүхэр Хохлов Улаан-Үдын ЛВРЗ-дэ 1935 онһоо хойшо хүдэлнэ. Тэрэнэй гүс заводто анха ерэхэдэнь, дүлии, хэлэгүй хүн аад, эндэ хайшан гэжэ хүдэлхэ юм. Тэрэнһээ байха хэлэтэй, дуулададагшье хүнүүд халтад гээ һаа ядалдана ха юм. Хубсаһа оёдог мастерской бэшэ, локомотив заһадаг завод гээшэ гэһэн гэлсээн болоо.

Хохлов зүбшөөгөөшье һаа, хэлэгүй, дүлии хүнүүд юундэ слесарь бэшэ, сабхишан гү, али хубсаһа оёгшод байха болоо юм гэһэн эрилтэгэйгээр заводой бүхы дарганарта хандаа, Верховно Советтэшье ороо. Яба ябаһаар өөрынхиеэ абаа. Тиигэжэ котельщигүүдэй бригадада хүдэлхэ болоһон байна. Тэрэнэй хойноһоо Никита Овсянников, Петр Путин, Михаил Савинский болон бусад хэлэгүйшүүл ерэжэ, заводто ороһон байха юм.

Эдэнэр хэр хүдэлнэб? Н. Е. Овсянников котельнэ хэрэгэй мастер болонхой. Гибщигүүдэй бригадые тэрэ хүтэлбэрилнэ. Заводтоо эрхимүүдэй нэгэн гэжэ тоологдоно. Михаил Васильевич Савинский— слесарь-инструментальщик. Гушаад жэлэй туршада инструментальна цехтэ бүтээгдэһэн зэр зэмсэгүүд бүлтэ шахуу тэрэнэй гар дамжалсажа гараһан байха. Пенсидэ гарахадань орондонь ондоо слесарь ороо. Тэрэ хүн ажалдаа хүсэгдэшоод, мэгдүүтэй саг болобо. Тиихэдэнь Михаил Васильевичта хандаха хэрэг гараа һэн.

Вера Моисеевна хоёр, гурбан мэргэжэл шудалһан хүнүүдэй нэрэ дурдахадаа, Виктор Чекрыгин, Иван Едрихинский, Петр Бадарханов, Михаил Бурмакин гэгшэдые нэрлээ һэн.

Саян Замбалов тухай хөөрэлдөөгөө дахин үргэлжэлүүлбэбди. ЛВРЗ-дэ хүдэлжэ эхилһэн түрүүшынь үдэрнүүд. Саян шэрэм шудхалгын цехтэ һурагшаар оробо. Шэрэм шудхаха гээшэ тиимэшье амар ажал бэшэ. Хуушанайшье хүдэмлэришэд тухашарад гэдэг. Саян түрүүшынгээ үдэр ядалдад гэһэнээ марганагүй. Годолоһо гаргаа. Гайхашаагаа барахадаа заводһоо гаража ошохо һанал түрөө. Бригадир Максим Мантыков, хэбшэд Михаил Тармаков, Валерий Гурулев гэгшэд тэрэнние аргадан, үгэдөө оруулжа, ажалдань тоггоогоо. Һургаа, туһалаашье.

Улаан-Үдын хэлэгүйшүүлэй бүлгэмэй спортсменүүд элдэб мүрысөөнүүдтэ хабаадалсахадаа, һүүлэй жэлнүүдтэ долоон кубогта хүртэһэн байна. Тэдэнь өөһэдынь соёлой байшанда хадагалагдана. Уран һайханай самодеятельностиин коллектив Сибирь соогоо эрхимүүдэй нэгэн юм. Табан жэл соо һуралсаха дунда һургуулиин курсатай. Үзэг бэшэгтэ һуралсахаһаа гадна, хүнүүдэй хэлэһэн юумые заншалга, урал амана хүдэлгэлгөөр хүнгэхэн мэдэдэг боложо һурана. Хэлэгүйшүүл хоёр жэл хүдэлөөд байхадаа, пенсидэ гараха эрхэтэй. ЛВРЗ-хид эдэ хэлэгүй, дүлии хүдэлмэришэдые жэл бүхэндэ олоор курортдо эльгээнэ.

Саян Замбалов мүнөө заводтоо нүхэд олонтой, дадал танил, гэр гэхи болон түбхинөө. Табадахи класс дүүргээ. Хэбшэнэй мэргэжэл шудалаад, мүнөө модошо дарханай мэргэжэлдэ һуралсажа байна.

Үндэр бэетэй, үргэн сээжэтэй энэ нүхэр заводой коллективэй дунда хүмүүжэһэн, хүдэлмэришэн болоһондоо баяртай, омогтой.

В. КАТОК.

МАНАЙ ВЫСТАВКЭ

Журналистнуудай Союз, «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй нэгэдэмэл редакци «Совет засагай 50 жэл» гэһэн фотовыставкын конкурс нээгээ. Выставкын түрүүшын тур Улаан-Үдын 300 жэлэй ойдо зорюулагданхай.

Энэ выставкэ «Прогресс» кинотеатр соо табяатай. Өөһэдынгөө һанамжа болон дурадхалнуудые нэгэдэмэл редакцида эльгээхые фотовыставкын конкурсын жюри выставкэ харагшадые гуйна.

КОНКУРСЫН ЖЮРИ.

ШАТАР

МҮНӨӨДӨӨ ВЛАСОВ...

Республикын шатаршадай дунда эхилһэн мүрысөөнэй дүрбэдэхи уулзалгын болоходо, мастерта кандидадууд Мельников Могордоев хоёр бүхы ехэ тулалдаануудые хэхэнь гэжэ һанагдаһан байгаа. Юуб гэхэдэ, Мельниковынь энэ наадандa нэгэшье хүндэ шүүгдэнгүй түрүүлжэ ябаһан юм. Могордоевнай үнгэрэгшэ жэлэй чемпион ха юм. Теэд эдэ хоёрнай һанаһанда хүрэнгүй, оройдоо арбан зургаан ябадал хээд, наадалгаяа эбэй ёһоор дүүргэжэрхёо. Сумкин шадамар бэрхээр наадажа, нэгэ бодо үлүүтэй болоод. Бурловые амарханаар шүүбэ. Гармаеватай хараар наадаһан Мункуев шүүжэ болохо нэгэ ябадалтай байһан аад, тэрээнээ харангүй тэнсэшоо. Игумнов өөрынгөө шаби Енинтэй наадахадаа, хорин дүрбэн ябадал хээд тэнсэбэ. Гонзолевскитэй наадаһан городой чемпион Тоглоев али бодо бүлюу байдалтай болоһон мүртөө, нэгэ алдуу хэжэрхёо. Гонзолевский тэрээниень һамбаашалжа, ноёндонь мад табиха болоходонь, Тоглоев шүүгдэһөнөө мэдэрбэ. Салтановтай аажам налгайгаар наадаһан Пинягин ойлгогдохогүй хоротой ябадалнуудые хээд, илалта туйлаба. Мотовилов Власовтай наадахадаа, шүүжэ болохо нарин бодолтой ябадал олонгүй, хоёр хүбүүнэйнь урдаһаа ганса тэргээрээ юушье хэжэ шадангүй тэнсэшэбэ. Черноскутов Сангадиев хоёрой парти хойшолуулагдаа.

* * *

Табадахи наадандa Власовай морёороо бэрсынь абаха болоходонь Мельников бэрсээ зайлуулангүй, нүгөөдынгөө бэрсэдэ баһа хүбүүгээрээ добтолоо. Тиихэдэнь Власов бэрсээрээ шаалажа зайлаад, хааһан тэмээень абажа бодо үлүүтэй болобо. Иигээд лэ түрүүлжэ ябаһан Мельниковнай нуль абажа, һуурияа Власовта үгөө. Сумкинтай хараар наадаһан Сангадиев имагтал тэнсэхые оролдоһон ябадалнуудые хэжэ байһаар хүбүүгээ алдаад, хүсэ дутуутай болоходоо шүүгдэшоо. Могордоев добтолһоор добтолоод, Черноскутовые илаба. Мункуев Мотовиловые бэрхэтэй байдалда оруулжа, хүсөөр бүлюу болоһонойнгоо һүүлээр ноёндонь яахын аргагүй добтолго хэжэ, өөртөө очко бэшүүлээ. Үнинэй шатарша Игумнов Тоглоевтой наадахадаа, тэргынь орондо хүнгэн бодотой, хүсэ дутуу болобошье һаа, холбоотой хоёр хүбүүгээ урагшань түлхижэ, Тоглоевые аюултай байдалда оруулаад, шүүгдэб гэхэ баатай болгоо. Енинтэй хараар наадаһан Гармаева тэмээ үлүүтэйшье һаа, хүбүүнэйнгээ саана хоргодоһон Енинэй ноёные яажашье шадахагүй болоходоо, тэнсэһэн байна. Пинягин нарин нягта ябадалнуудаараа байдалаа һайжаруулаад, Гонзолевскиие амарханаар шүүбэ. Бурлов Салтановта алдаа. Табадахи наадандай һүүлээр табанһаа дүрбэн очкотой болоһон Власов түрүүлжэ ябана. Удаань Мельников Мункуев хоёр түс тустаа гурба хахад очкотой. Пинягин гурбаһаа гурбан очкотой.

Б. ЦЫДЕНОВ.

ЮРТЭМСЭ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ?

Эб найрамдалай, арадуудай аюулгүй байдалай түлөө

Хани барисаан, харилсаа холбоон, харилсан туһалалсалга тухай Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ консультативна комитедэй зүблөөнэй дүнгүүдые дэлхэйн олониитэ ехээр зүбшэн хэлсэнэ. Европын долоон социалис гүрэнэй ехэ эрхэ түлөөлэлгэтэй делегацинуудай аха дүүгэй уулзалга июлиин 4-һөө 6 хүрэтэр Бухарестдэ боложо, бүхы дэлхэй дээрэ һонирхогдоо.

Аха дүү социалис оронуудай бата бэхи нэгэдэлтэй, нягта жагсаалтай байһые, мүнөө үе сагай шухала асуудалнуудаар али тодо, шууд сэхэ хараа бодол тэдэнэй баримталдаг байһые Политическэ консультативна комитедэй зүблөөн харуулаа. Европодохи эб найрамдалай, аюулгүй байдалай асуудалнуудаар һанамжануудаа һайса мэдэлсэлгэ зүблөөнэй үедэ болоһон байна. Бухарестдэхи уулзалгада хабаадагшад энэ асуудалаар шухала декларации баталан абаһан байна. Вьетнамда США-гай хэдэг эзэрхэг түримхэй ябуулгаһаа, илангаяа вьетнам арадта эсэргүү дай үргэдхэхэ зорилгоор американ империалистнуудай шэнэ гэмтэ ябуулга хэжэ байһанһаа уламжалан тохёолдоһон байдалые Политическэ консультативна комитедэй зүблөөн али бүхы талаһаань хэлсээ. Вьетнамда США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулга тушаа мэдүүлгэ зүблөөн дээрэ абтаһан.

Европодохи аюулгүй байдалые хангаха асуудалнуудта Варшавска договорто хабаадагшад ехэ анхарал хандуулха ёһоороол хандуулаа. Европын гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудай байдал бүхы дэлхэй дээрэхи оршон байдалда ехэ нүлөө үзүүлнэ. Хэдэн арбаад миллион хүнэй амие хорооһон, ехэ һандарал ушаруулһан дэлхэйн хоёр дайн Европодо эхилһэн байгаа бшуу. Мүнөө дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэһэнһээ хойшо 20 жэлэй үнгэрөөд байхада, Европо түби дээрэ энэ дайнай хойшолон үшөө усадхагдаагүй байһаар. Германитай эбэй договор үшөө баталагдаадүй, шахардуу шанга гуламтанууд бии, Европын баруун болон зүүн гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаан тиимэ һайн бэшэ байһаар. Баруун Германиин үһөө нэхэхые эрмэлзэдэг, милитарис хүсэнүүдэй эзэрхэг түримхэй һанаашалгануудые Вашингтоной зүгһөө элитээр дэмжэлгэ Европын бүхы арадуудта тусгаар аюул тохёолдуулжа болохо байна. Боннско милитаристнууд ядерна зэбсэг гээшэ дугташана, Европын мүнөөнэй хилэнүүдые хубилгахые убайгүйгөөр уряалан, үгэ хэлэнэ. Эдэ бүгэдэ гитлеровскэ добтолгын һүртэ муухай гасалан зоблонгые үзэһэн Европын арадуудай һанаа зобоонгүй байжа шадахагүй юм.

Гэбшье уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха, ушар байдалай аюултайгаар хүгжэхэ замда һаад хаалта бодхохо шухала гэжэ тоолодог хүсэнүүдэй нүлөөн Баруун Европодо бүри ехэ боложо байнхай. Тэдэнэй нүлөөн үдэр ерэхэ тудам бүри эли боложо, эзэрхэг түримхэй хараа шэглэлэй тала баригшадай нүлөөн һуларжа захалаа. НАТО-гай сэрэгэй организациһаа Франциин гараһан ушар энээниие элеэр гэршэлнэ.

Европодохи мүнөөнэй оршон байдалые али бүхы талаһаань шэнжэлжэ үзөөд, тэрэнэй хүгжэлтые тодорхойлдог гол нүхэсэлнүүдые хараада абан, Бухарестдэхи зүблөөндэ хабаадагшад иимэ тобшолол хээ. Европо түби дээрэхи гүрэнүүдэй хахад шахуунь социалис оронууд болоно. Тиимэһээ ушар байдалай муугаар хүгжэлтые зайсуулха арга боломжо бии. Эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг Европын бүхы гүрэнүүдэй, бүхы олониитын хүсэнүүдэй үзэл бодолһоонь дулдыдангүйгөөр тэдэнэй хамтын хүсэлэл оролдолгоор Европодо аюулгүй байдалай асуудал шиидхэгдэжэ шадаха байна. Энэ районд США-гай бэелүүлдэг политикын үг зорилго Европын аюулгүй байдалые хангаха зорилгонуудтай, Европын арадуудай шухала хүсэл эрмэлзэлгэнүүдтэй огто тааралданагүй гэжэ мүн лэ элитэ.

Ниитэ Европын аюулгүй байдалые хангаха эли тодо зам Бухарестдэхи уулзалгын документнүүд соо харуулагдаһан ябуулга хэхэ тодорхой программа найруулан хэлэгдэһэн байна. Дэлхэйн болбосоролой гол шухала центрнүүдэй нэгэн байһан Европын тэгшэ эрхэтэ нацинуудай али бүхы талын үрэ ехэтэй харилсаа холбооной байгуулагдаһан түби болохын, мүн бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал болон үгэеэ ойлголсолго хангаха түгэлдэр нүхэсэл болохын тулада хүсэлэл оролдолгоёо нэгэдүүлхыень Европын бүхы правительстванууд болон арадуудые, манай түбиин эб найрамдалай болон дэбжэлтын бүхы хүсэнүүдые зүблөөндэ хабаадагшад уряалһан байна.

Багдадһаа һайшаалтай мэдээнүүд абтана

Ирагай Республикын ниислэлһээ һайшаалтай мэдээнүүд абтана. Курдын асуудалнуудай амгалан ёһоор гуримшуулагдахаа байһан тухай Багдадта тусгаар соносхогдоо. Энэ һонинние Ирагай үргэн олониитэ, тэрэшэлэн бусад араб оронуудай түрүү үзэл баримталдаг хүсэнүүд угаа ехээр һаналаа ханан угтаа.

Курдын асуудал Ирагай дотоодын угаа шухала асуудалнуудай нэгэн болоһоор хэдэн арбаад жэл үнгэржэ байнхай. Ороной урдын бүхы зонхилогшод—хаанта засагһаа эхилээд, генерал Касем болон тэрэнэй орондо орогшод хүрэтэрөө Ирагай хүн зоной дүрбэнэй нэгэ хуби болодог курднуудай национально-демократическа хүдэлөө буу зэбсэгэй хүсөөр дараха гэжэ урагшагүйгөөр һэдэдэг байһан юм. Курдын патриодуудта эсэргүү дайн байлдаан засагые Касемэй барижа байха үедэ, 1961 оной намар дахин эхилээд, удаань бага зэргын забһарлалгатайгаар таба шахуу жэлэй турша соо үргэлжэлһэн байна. Энэ дайн ороной дотоодын байдалые орёо болгоо, империалис болон хархис хүсэнүүдэй эдэбхитэй ябуулга хэлгэдэнь туһалаа.

Курднуудай национальна ёһотойл эрхые хараада абан, арсалдаа тулалдаае амгалан ёһоор гуримшуулхын түлөө Ирагтахи араб болон курдска үргэн олониитэ үнинһөө хойшо тэмсэдэг байгаа. Энэ хадаа хүнгэн бэшэ хэрэг байһан юм. Юуб гэхэдэ, гадаадын империалис хүсэнүүд, Ирагтахи нүлөө ехэтэй бүлэгүүд, илангаяа сэрэгэйхидэй дунда бии байһан нүлөө ехэтэйшүүл хойто зүгтэхи дайн байлдаа зогсоолгодо эдэбхитэйгээр эсэргүүсэдэг байһан юм. Тиихэдэ курдска хүдэлөөн доторшье бүтэхөөр бэшэ эрилтэнүүдые табидаг хэтэрмэ этэгээдүүд бии байжа, асуудалые амгалан ёһоор шиидхэлгые таһалдуулха гэжэ эрмэлзэдэг һэн. Эдэ бүгэдэ Курдын восстани хэгшэдэй болон Багдадай хоорондо хэлсээ баталалгада удаан саг соо һаад ушаруулаа.

Гэбэшье амгалан ёһоной гуримшуулга хэхэ эрмэлзэлгэ бүри ехэ болоһон байна. Тиин Ирагай Республикын шэнэ президент Абдель Рахман Ареф, премьер-министр Баззаз түрүүтэй тэрэнэй правительство Курдын восстани хэгшэдэй хүдэлөөнэй түлөөлэгшэдтэй холбоо байгуулаа. Түрүүшээр ороной хойто талын хубидэ, хожомынь Багдадта курдын делегадууд Ирагай правительствын түлөөлэгшэдтэй уулзаһан байна. Али алинайнгаа һанамжые шэнжэлэн мэдэхэ зорилготойгоор хэгдэһэн эдэ уулзалгануудай һүүлээр ираксно-курдска хэлсээн Багдадта эхилээ.

Курдска асуудалые амгалан ёһоор гуримшуулха талаар Ирагай правительствын 12 пунктһаа бүридэһэн программые премьер-министр Баззаз июниин 29-дэ Багдадай телевидениеэр үгэ хэлэхэдээ найруулһан байна. Курднуудай национальна эрхые мэдэрхээр Ирагай правительствын бэлэн байһан тухай тэрэ соносхоо. Курднуудай национальна эрхэ мүнөө зохёогдожо байһан саг зуурын конституци соо, тэрэшэлэн ерээдүйн саг үргэлжын конституци соо бэшэгдэхэ байна. Правительственна программын ёһоор курднууд зонойнгоо тоогой жэшээгээр парламентда, түбэй правительствада түлөөлэгдэхэ эрхэтэй болохо байна. Хойто талын провинцинуудта гражданска алба хаагшадаар курднууд хүдэлхэ болоно.

Харин хэблэлэй мэдээсэлнүүд дээрэһээ хаража үзэхэдэ курднуудай национально-демократическа хүдэлөөнэй хүтэлбэрилэгшэд энэ программые һайшаалтайгаар угтаа.

Ф. СЕЙФУЛЬ-МУЛЮКОВ.
(ТАСС).



Маврикий арал—Великобританиин өөрын захиргаатай болоһон колони юм. Тус аралай ажалшад [illegible] гүрэн болохын түлөө тэмсэнэ. Зураг дээрэ: Маврикиин түб Порт-Луи хотын саахарай байшан харуулагдана.
ТАСС-ай фотохроника.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН СААНАҺАА

Лаосой хаан Франци ерэбэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Лаосой хаан Шри Саванг Ваттхана албанай хэрэгээр июлиин 9-дэ Франци ерээ. Лаосой премьер-министр Суванна Фума, бусад тусхай тушаалта хүнүүд хаантай хамта ерэлсээ.

Эб найрамдал, арадуудай аюулгүй байдал хангаха зорилготой зүблөөн

ВАРШАВА. (ТАСС). «Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ консультативна комитедэй Бухарестдэхи зүблөөнэй баталан абаһан документнүүд өөрынгөө удха шанараар, хаража үзэһэн асуудалнуудаараа манай географическа районд имагтал гансаарандань хамаатай бэшэ байна» гээд, Бухарестдэхи зүблөөнэй дүнгүүдые тайлбарилхадаа, Польшын «Жолнеж вольности» гэжэ газетэ июлиин 9-дэ бэшэһэн байна.

Хамагай түрүүндэ эб найрамдал болон аюулгүй байдал хангаха эрмэлзэлгые Европын социалис оронууд хүтэлбэри болгодог. Эб найрамдалда империалис уршагта муухай хүсэнүүдэй зүгһөө үзүүлэгдэдэг аюулые зайсуулха шухала байһантай энэ эрмэлзэлгэ таһаршагүй холбоотой гээд газетэ тэмдэглэнэ. Вьетнамдахи эшэгүүритэ муухай аюултай дайн байлдаае үүсхэгшэд баталан абтаһан эдэ документнүүдэй удха шанарые түргэнөөр ойлгожо абаһай гэжэ бүхы дэлхэйн арад зон хүсэнэ гээд, «Трибуна люду» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Эб найрамдалай хэрэгэй амжалта

БЕРЛИН. (ТАСС). СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ульбрихт түрүүтэй ГДР-эй партийно-правительственна делегаци июлиин 8-да Бухарестһээ бусаа. Берлин ерэн сасуугаа В. Ульбрихт иимэ мэдүүлгэ хээ:

— Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй зүблөөн хадаа Европодохи эб найрамдалай, аюулгүй байдалай хэрэгтэй амжалта, Европодохи хүгжэлтэдэ удаан сагай нүлөө үзүүлхэ политическэ горитой ушар болоно. Вьетнамда США-гай һүжэрөөһэн дайн байлдаанай шэнэ шатада орожо байһан, Европодо эзэрхэг бүлюу байдалай түлөө Баруун Германиин империализмын тэмсэлһээ уламжалан, хойшолуулашагүй шухала хэмжээнүүдые эб найрамдал хангаха зорилгоор абахаар болоод байһан үедэ энэ зүблөөн болоо. Европодо эб найрамдал болон аюулгүй байдал бэхижүүлхэ тухай зүблөөнэй баталан абаһан деклараци эб найрамдалай түлөө Европын бүхы арадуудай хэхэ тэмсэлэй программа болоно.

Гол шухала асуудалнуудаар зүблөөндэ хабаадагшадай нэгэн һаналтай байһан баримтын тусгаар удха шанарые В. Ульбрихт онсолон тэмдэглээ. Европодохи аюулгүй байдалай системэ байгуулгада Германиин хоёр гүрэнэй тэгшэ эрхэтэй байхаар хабаадалсаха тухай дурадхал Европын бүхы гүрэнүүд болон арадуудай, хамагай түрүүндэ Германиин хоёр гүрэнэй эрхэтэдэйнь аша туһада таараданэ гэжэ бидэнэр тоолонобди гээд тэрэ хэлээ.

Англо-француз коммюнике

ЛОНДОН. (ТАСС) Франциин премьер-министр Помпиду, гадаадын хэрэгүүдэй министр Кув де Мюрвиль гэгшэдэй аяншалгын дүүрэһэнэй һүүлээр англо-француз хамтын коммюнике тэндэ толилогдоо. Тусхайлбал, Хойто-Атлантическэ союздахи байдал, «юрэнхы дэлгүүртэй» Англиин харилсаан, англо-француз харилсаа холбооной асуудалнууд, Вьетнамдахи байдал хэлсээнэй үедэ зүбшэгдөө гээд коммюнике соо хэлэгдэнэ.

«Европодохи зүүн болон баруун оронуудай хоорондо шэнэ харисаанай хүгжэлгын эхилжэ байһые» хоёр правительство зүбшөөгөө. Энэ хадаа Советскэ Союзда президент де Голлиин һаяхан аяншалгын шухала зорилгонь байһан юм гээд Франциин премьер-министр мэдүүлээ.

«Вьетнамдахи оршон байдалай шахардуу шанга болоһонһоо уламжалан, һанаагаа зобожо байһанаа» Англиин болон Франциин премьер-министрнүүд элирхэйлэн мэдүүлээ гээд коммюнике соо хэлэгдэнэ. 1954 оной Женевскэ хэлсээнэй ёһоор, Вьетнамай бэеэ даанхай байдалда, дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй ябадалда үндэһэлэн, хэлсээ хэхэ аргаар лэ шиидхэбэри абтажа болохо гэжэ тэдэнэр хэлсээ. Англиин «гол аша туһын» хараада абтаха байгаа һаань, «юрэнхы дэлгүүртэ» Англиин орохоор бэлэн байһан тухай премьер-министр Вильсон мэдүүлээ. Англи «юрэнхы дэлгүүртэ» Римскэ договорой дүримүүдэй ёһоор орожо шадаха гэжэ премьер-министр Помпиду заагаа гээд коммюнике соо саашадаа тэмдэглэгдэнэ.

Сэрэгэй болон гражданска самолёдуудые бүтээхэ талаар англо-француз харилсаа холбооной асуудалнууд мүн лэ зүбшэн хэлсэгдээ.

АЖАБАЙДАЛАЙ ЗАМДА ОРОҺОН ЗАЛУУШУУЛДА

Һургуули дүүргэлгын үдэшэнүүд соггой хүхюутэйгээр боложо дүүрээ. Хүдөөгэй хэдэн олон мянган эдир залуу хүбүүд, басагад болбосоролой аттестадуудые абаад, ямар мэргэжэл шудалха, хаана һураха тухайгаа тодорхойлхо ушартай болоод байна. Тэдэнэй нилээд олониинь хүдөө ажахын мэргэжэлтэй хуби заяагаа холбожо, хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудай болон техникумүүдэй студентнүүдэй дэргэдэ ороходо гэжэ шиидэнхэй. Шэнэ һурагшадые угтаха бэлэдхэл тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын дээдэ һургуулинуудай талаар һуралсалай-методическа управлениин начальник Е. Н. Корушкинине ТАСС-ай корреспондент гуйһан байна.

— Дээдэ һургуулинуудта ороходо байһан залуушуулда та ямар юумэ хүсэхэ байнабта?

— Хамагай түрүүндэ, бата бэхи эрдэм мэдэсэтэй, шэлэн абаһан хэрэгтээ дуратай байхыень хүсэхэ байнаб. Тиигэбэл бусад юумэнь бүтэхэл байха. Сибириин гү, али холын хойто зүгэй ямар нэгэн басаган гү, али хүбүүн Омскын, Саратовай эрдэм наукын байшангуудта, магад «Тимирязевкада» орожошье болохо байна. Эдэ дээдэ һургуулинуудта ороогүйшүүл урмаа хухарха ёһогүй: орон доторнай үшөө ерэн институт бии. Тэдэндэ хүдөө ажахын арбан табан мэргэжэл шудалжа болохо юм. Правительствын тогтоолой ёһоор эдэ һургуулинуудта мүнөө зун урдынхида орходоо олон хүнэй абтаха байһаниинь баясамаар байна. Тиин очно отделенинүүдтэ 39 мянга шахуу, заочно отделенинүүдтэ мүн лэ ады шэнээн тоотой студент абтахаар хараалагданхай. Энэ хадаа үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 2300 хүнөөр олон. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие оньһожоруулга ба электрификацилга, экономико, гидромелиораци гэхэ зэргын шухала мэргэжэл шудалхые хүсэгшэд мүнөө илангаа олон. Эгээл эдэ факультедүүдтэ һурагшад улам олоор абтадаг болохо гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Тусхай дунда һуралсал мүн лэ үргэдхэгдэхэ. Хүдөө ажахын техникумүүдтэ 166 мянган һурагша абтахаар хараалагдана. Хараад үзыт, залуушуулай бата бэхи, гүнзэгы эрдэмтэй боложо гараха газар бии байна бшуу. Гол юумэн гэхэдэ, оролгын экзаменүүдые амжалтатайгаар барихые тэдэндэ хүсэгдэхэ байна.

— Һургуулида абаха гурим мүнөө ямар бэ?

— Гол түлэб энэ гурим хубилаагүй шахуу. Конкурс үнгэргэжэ, шэлэн абаха гурим үлэнхэй, алтан болон мүнгэн медальтайгаар һургуулиие, тэрэшэлэн эрхим сэгнэлтэтэйгээр техникумүүдые дүүргэгшэдтэ урда мэтэ хүнгэлэлтэ үгтэхэ. Энэ жэлдэ арбадахи класс дүүргэгшэд, мүн хүдөө ажахыда хоёр жэл хүдэлэгшэд болон совет армиһаа табигдагшад ами амяараа конкурсда хабаадаха байна. Ороһон мэдүүлгэнүүдтэ таарууга ар тэдэнэй али алиндань үгтэхэ һууринуудай тоое дээдэ һургуулинуудай ректорат тодорхойлон тоггоохо юм.

Хүдөө нютагта ажаһуудаг хүбүүд, басагад һургуулида абалгын талаар зарим зэргын бүлюу байдалтай байха. Зүгөөр тэдэнэй гүс түс бүхэндэ онсо ондоонуудаар хандаха байнабди. Жэшээлхэдэ, хүдөө ажахын механизациин институтда хүдөөгэй залуушуул оролог. Тэдэнэй нэгэниинь почтальоноор, нүгөөдэнь тракторист аар хүдэлдэг байба гэлэй. Хэрбээ эдэ хоёрой али тоотой балл абаад байгаа һаань, хэндэнь бүлюу эрхэ олгогдохо ёһотойб? Хамагай түрүүндэ үйлэдбэри дээрэ хүдэлһэн механизаторто бүлюу эрхэ олгогдохо зэргэтэй болоно.

— Энэ хабар дунда һургуули дүүргэгшэд заочно болон үдэшын отделенинүүдтэ орожо шадаха гү?

Иимэ һуралсал гол түлэб шэлэжэ абаһан мэргэжэлтээ таалал болоһон залуу хүбүүд, басагадта зорюулагданхай юм. Тиин үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ байгшадай хамагай түрүүндэ абтаха байһаниинь сохомтой.

Мүнөө жэлдэ заочнигуудай оролтын экзаменүүд декабриин 1-һээ эхилээд, январиин 31-дэ дүүрэхэ, мэдүүлгэнүүдые барилга декабриин 15-да дүүрэхэ. Хэрбээ һургуули дүүргэгшэд энэ үе хүрэтэр колхоздо гү, али совхоздо хүдэлмэридэ орожо үрдиһэн байгаа һаа, үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ байһан хүн гэжэ тоологдохо. Тиихэдэ хаанашье хүдэлөөгүй залуу хүбүүд, басагад экзамен барижа шадаха байна. Зүгөөр тэдэнэр үйлэдбэриин стажтай бологшодой һүүлээр абтажа болохо байна. Үшөө юун шухала удха шанартайб гэхэдэ, мүнөө жэлдэ үдэрэй отделенинүүдтэ оролгын экзамен амжалтатайгаар бараад, конкурсоор орожо шадаагүйшүүл нэмэлтэ шалгалтада барингүйгөөр заочно отделенидэ ороходонь болохо гэжэ зүбшөөгдэһэн байна.

Конкурсоор орожо шадаагүйшүүл урмаа хухарха ёһогүй. Юуб гэхэдэ, түрэл колхоз, совхозуудтань тэдэнэй һанаанда таарахаар ажал хэрэг хододоо олдохо байна ха юм. Нэгэ-хоёр жэлдэ хүдэлөөд, өөрынгөө шэлэһэн замые үргэлжэлүүлхээр шиидэнги зандаа байбал, саашанхи һуралсал тухай бодожо үзэхэдэ болохо байна. Гол юумэн гэхэдэ, өөрынгөө хүсэл эрмэлзэлгэһөө арсангүй байха хэрэгтэй болоно бшуу. Мүнөөнэй хүдөө ажахыда болбосоролтой, али бүхы талаараа эрдэмтэй мэргэжэлтэд мүнөө угаа олон хэрэгтэй байна бшуу. Дээдэ математикын, экономикын, биологиин, генетикын үндэһэ һуурине мэдэдэг иимэ мэргэжэлтэдгүйгөөр хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань дэбжээхэ аргагүй байна бшуу.

Хүдөө ажахын институтууд болон техникумүүдтэ оролгын экзаменүүдые бариха саг ойртоо; хүдөө ажахын мэргэжэлтэд саашадаа болохо шэнэ һурагшадые хүлеэн абаха һүүлшын бэлэдхэлнүүд хэа хаанагүй хэгдэжэ байнхай.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Эдэ хүбүүдтэшье хэрэг олдохо» гэһэн түрүү бэшэг. РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ. Монгол арадай революциин болоһоор 45 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Ю. Цеденбал, Ж. Самбу гэгшэдтэ Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин гурбанай эльгээһэн амаршалга. «Уһалалгаяа алдажархёо» гэһэн Г. Субботиной корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда: Буряадай ниислэл хото Улаан-Үдын 300 жэлэй ойн һайндэр тухай репортаж.

Гурбадахи хуудаһанда: «Монгол арадай революциин 45 жэлэй ойдо» гэһэн рубрика доро «Монголой наукын дабшалта» гэһэн Ш. Чимитдоржиевай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: нютаг нютагай һонин. Соносхолнууд.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Н-03534. Зак. № 514.